

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **186** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 23 oktober 2009 (2009-2010)

Beleidsnota

Inburgering en Integratie

2009-2014

ingediend door de heer Geert Bourgeois,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

Lijst met afkortingen.....	5
Managementsamenvatting	6
1. Inleiding.....	9
2. Omgevingsanalyse.....	11
2.1. Demografische ontwikkelingen	11
2.2. Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen	16
Sociaal-culturele context.....	16
Maatschappelijke positie van nieuwe Vlamingen	16
2.3. Het beleidskader.....	18
Vlaamse regeerakkoord	18
Pact 2020	19
Federaal niveau	19
Europees en internationaal kader	19
2.4. Het inburgerings- en integratiebeleid: een stand van zaken	20
2.4.1. Het primaire inburgeringstraject – stand van zaken	20
2.4.2. Het secundaire inburgeringstraject – stand van zaken	26
2.4.3. Het integratiebeleid – stand van zaken	26
2.5. Instrumenten van het inburgerings- en integratiebeleid	28
De onthaalbureaus	28
De Huizen van het Nederlands.....	28
De integratiesector.....	28
Sociaal Tolk- en Vertaaldiensten.....	29
Projectmiddelen.....	29
2.6. Coördinatie en opvolging van het beleid – stand van zaken	29
3. Strategische en operationele doelstellingen.....	32
3.1. Uitdaging 1: Meer nieuwe Vlamingen vinden hun plaats in onze samenleving.....	32
Meer mensen leren en spreken Nederlands	32
Ouders van schoolgaande kinderen vinden hun weg naar het onthaalbureau	33
Meer oudkomers volgen een inburgeringstraject.....	33
Meer contracten via meer gerichte communicatie	33
Kandidaat-inwijkelingen volgen in het land van herkomst al een basiscursus inburgering	34
Het civiele effect van inburgering is verhoogd.....	34
Inburgering is ingeburgerd.....	35
Het Integratiedecreet is uitgevoerd	35
De stem van de doelgroepen wordt gehoord	36
Erfgoedbeleid is een hefboom voor integratie.....	36
Het debat over de rol van de Islam in de Vlaamse samenleving wordt niet uit de weg gegaan.....	36
3.2. Uitdaging 2: De doelmatigheid van het aanbod is verder verbeterd ..	36

De Huizen van het Nederlands zijn een spil in het realiseren van een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod	
Nederlands tweede taal.....	36
Een actief taalpromotiebeleid ondersteunt het integratieproces.....	37
Taalbeleid als impuls	38
Het inburgeringsaanbod is een aanbod op maat	38
Stimuleren van maatschappelijke participatie krijgt voldoende aandacht	39
Er is een volwaardig inburgeringsbeleid voor minderjarige nieuwkomers	39
Er is een vlotte overgang van het primaire naar het secundaire inburgeringstraject.....	40
De integratiecentra stimuleren voorzieningen en overheden om te interculturaliseren.....	40
De sector van het sociaal tolken en vertalen is verder uitgebouwd	41
Naar een behoeftedekkend aanbod van kwaliteitsvolle woonwagenterreinen	41
Mensen zonder wettig verblijf worden georiënteerd naar een zinvol toekomstperspectief	42
3.3. Uitdaging 3: De efficiëntie en effectiviteit van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid is verhoogd.....	43
Middelen en doelen zijn beter op elkaar afgestemd	43
Doelmatige projectsubsidies	43
De planlast is verminderd.....	44
Het VLEMI versterkt de integratie- en inburgeringssector	44
Het handhavingsbeleid verhoogt de efficiëntie van het inburgeringsbeleid	45
Lokale besturen voeren een integratiebeleid	45
3.4. Uitdaging 4: Systematische opvolging en evaluatie zijn een feit	46
Er is een gecoördineerd Vlaams beleid.....	46
Er is een gecoördineerd Vlaams inburgeringsbeleid in onze hoofdstad	46
Er is oog voor de nationale, Europese en internationale context.....	46
De Kruispuntbank Inburgering is de centrale databank voor de opvolging van inburgeraars en cursisten NT2	47
Er is een permanente onderzoekslijn inburgering en integratie	48
Er wordt een eenduidige definitie van de doelgroep gehanteerd.....	49
Bijlagen	
Bijlage 1: Regelgevingsagenda	50
Bijlage 2: Dwarsverbanden tussen Inburgering en Integratie en andere Vlaamse beleidsdomeinen	51
Bijlage 3: Samenvatting geplande beleidsmaatregelen.....	53

Lijst met afkortingen

AMB: Arbeidsmarktbeheer/bemiddeling/regie
CDMG: Comité Européen sur les Migrations – European Committee on Migration
EVC: eerder of elders verworven competenties
IPI: Interdepartementale Projectgroep Inburgering
KBI: Kruispuntbank Inburgering
LO: Loopbaanoriëntatie
MO: Maatschappelijke oriëntatie
NCPI: Nationale Contactpunten voor Integratie
NT2: Nederlands als tweede taal
OCMW: Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
VESOC: Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VGC: Vlaamse Gemeenschapscommissie
VLEMI: Vlaams expertisecentrum Migratie en Integratie
VMSW: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VVSG: Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten

Managementsamenvatting

Culturele en etnische diversiteit in onze samenleving is een feit. De aanhoudende externe immigratie in combinatie met een groeiende groep nieuwe Vlamingen maakt dat Vlaanderen nog verder zal verkleuren. Zo effectief en efficiënt mogelijk met deze feitelijkheid leren omgaan is een van de belangrijke uitdagingen waar we met z'n allen voor staan. Sinds 2004 is inburgering daarom uitgegroeid tot een volwaardig en prioritair beleidsthema. Hierbij is resoluut gekozen voor een maatschappijmodel waarin mensen samenleven op grond van gelijkwaardigheid, binnen een gemeenschappelijk kader van normen en waarden en met respect voor ieders eigenheid. Het einddoel ervan is een actieve participatie van eenieder aan de Vlaamse samenleving en het creëren van een voldoende sociale samenhang in die samenleving.

Om hun plaats te vinden in onze maatschappij moeten nieuwe Vlamingen gelijke kansen hebben op vlak van onder meer onderwijs, werk, sociale contacten. Dat impliceert een blijvende en versterkte aandacht voor de toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor nieuwe Vlamingen. Anderzijds moeten nieuwe Vlamingen gestimuleerd en ondersteund worden om te participeren aan de samenleving.

Deze uitgangspunten zijn vertaald in vier doelstellingen van het inburgerings- en integratiebeleid voor de komende jaren. Het beleid dat wij voeren moet er toe bijdragen dat meer nieuwe Vlamingen effectief participeren aan onze samenleving (uitdaging 1) en dat de doelmatigheid van het aanbod verder verbetert (uitdaging 2). Om dat te realiseren zijn efficiënte en effectieve beleidsinstrumenten van doorslaggevend belang en moet er een gecoördineerd beleid worden gevoerd (uitdaging 3). Bovendien moet het beleid systematisch opgevolgd en geëvalueerd worden (uitdaging 4).

Nederlands leren en spreken is een absolute voorwaarde voor integratie in deze maatschappij. De rol van de Huizen van het Nederlands in het realiseren van een behoeftedekkend, kwaliteitsvol en voldoende intensief aanbod Nederlands wordt versterkt. Taalpromotie als extra opdracht voor de Huizen van het Nederlands moet ervoor zorgen dat meer mensen Nederlands leren, maar ook daadwerkelijk Nederlands (kunnen) spreken. Taalbeleid geeft impulsen om specifieke knelpunten met betrekking tot het gebruik van Nederlands op te lossen.

Inburgering is een geschikte manier om nieuwe Vlamingen een begeleide opstap naar volwaardige participatie aan de samenleving aan te bieden. Er zijn nog heel wat mensen die baat hebben bij inburgering maar de weg naar het onthaalbureau niet vinden of afhaken na het primaire inburgeringstraject. De komende regeerperiode zal ik daarom investeren in doelgerichte, functionele en kwaliteitsvolle inburgeringstrajecten voor meer inburgeraars. Ik zal ook nagaan hoe nieuwe Vlamingen die op dit ogenblik nog geen doelgroep zijn van het inburgeringsbeleid ook gebruik kunnen maken van die onderdelen van het traject die hun integratie in de samenleving bevorderen.

Kinderen en jongeren zijn de toekomst van onze samenleving. Voor minderjarigen die hier nieuw toekomen betekent inburgering een meerwaarde. Voor hen voorzie ik in een aangepast aanbod, in overleg met alle betrokken sectoren en diensten. Tegelijk wil ik investeren in een inburgeringstraject dat afgestemd is op ouders van schoolgaande kinderen.

Het effect van inburgering moet verhoogd worden. De Vlaamse samenleving moet de inspanningen van de inburgeraars erkennen en valideren, niet in het minst via werk. Het inburgeringscertificaat zal dit ondersteunen. Een civiel effect realiseren doet inburgering echter niet alleen. Hiervoor moet inburgering waar nodig structureel verankerd worden in andere beleidsdomeinen. Met het integratiedecreet van 30 april 2009 is een belangrijke hefboom gecreëerd om dat waar te maken. Ik zal zo snel mogelijk zorgen voor de uitvoering van dit decreet.

Het integratiebeleid moet een krachtige impuls vormen voor een actief en gedeeld burgerschap. Het is een emancipatorisch beleid waarbij de Vlamingen in het algemeen, en de personen die deel uitmaken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid in het bijzonder, op alle maatschappelijke vlakken gelijke en voldoende startkansen geboden worden om zichzelf te kunnen ontplooien en actief te kunnen deelnemen aan de samenleving.

Het geïntegreerd actieplan Integratie dat per beleidsdomein doelstellingen en maatregelen vooropstelt, garandeert een inclusieve aanpak over beleidsdomeinen heen. De opmaak van dit actieplan en de coördinatie en evaluatie ervan zullen gebeuren door de nog op te richten Commissie Integratie waarin de verschillende beleidsdomeinen, de doelgroep en het middenveld zullen worden vertegenwoordigd.

Niet enkel op beleidsniveau, ook op het niveau van de integratiesector moet er meer samenwerking en afstemming komen. Het nieuwe integratiedecreet voorziet in een netwerk van integratiecentra en integratiediensten, gecoördineerd door een Vlaams expertisecentrum Migratie en Integratie (VLEMI). Het VLEMI ondersteunt ook het inburgeringsbeleid en zorgt voor de link tussen inburgering en integratie. Een verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit binnen de sector zal worden gerealiseerd door het werken met convenanten te optimaliseren, de planlast te verminderen en de regierol van de lokale besturen duidelijk te bepalen.

Omdat inburgering en integratie thema's zijn die iedereen aanbelangen, zal er in 2010 voor de eerste keer een Staten-Generaal van Inburgering en Integratie georganiseerd worden. De Staten-Generaal moet input leveren voor het uittekenen van een langetermijnvisie en -strategie voor het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen. Ook het debat over de rol van de islam wordt niet uit de weg gegaan.

Via de uitbouw van een behoeftedekkend aanbod van kwaliteitsvolle woonwagenterreinen wordt een antwoord gezocht op de nood aan legaal en menswaardig wonen van woonwagenbewoners. Om dat te realiseren moeten lokale besturen worden gewezen op de afspraak om voldoende duurzame staanplaatsen te realiseren. Andere bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid zijn de trekkende beroepsbevolking, de Roma en personen van vreemde herkomst zonder wettig verblijf. Mensen zonder wettig verblijf zullen beter toegeleid worden naar de programma's voor vrijwillige terugkeer. Het is ook van belang dat de basisrechten van mensen zonder wettig verblijf, vooral met betrekking tot onderwijs en gezondheid, gewaarborgd worden.

Om tot een inclusief integratiebeleid te komen, waarbij de toegankelijkheid van voorzieningen een belangrijke rol speelt, vormt het sociaal tolken en vertalen een belangrijk instrument. Daarom zijn deze diensten als specifieke deelsector in het integratiedecreet opgenomen. Ik zal de decretale bepalingen in concrete regelgeving vertalen.

Een samenleving is constant in beweging. Projectsubsidies bieden de ruimte om te experimenteren en impulsen te geven. De mogelijkheid om buiten de structurele kaders het diversiteitsdenken te stimuleren blijft belangrijk. Er moet echter wel worden bekeken of de subsidiekaders leiden tot de meest optimale besteding van de middelen.

Om als beleid efficiënt en effectief te zijn moet er ook meer belang worden gehecht aan een systematische opvolging en monitoring van de mate van integratie van nieuwe Vlamingen in onze samenleving. De ontwikkeling van een integratiekaart, de ontwikkeling van lokale integratiemonitor, de hervorming van de Kruispuntbank Inburgering en aandacht voor voldoende wetenschappelijk onderzoek, moeten hier een antwoord op bieden.

Het blijft belangrijk om het integratiebeleid ook vanuit een breder kader te bekijken en af te stemmen met het internationale beleid op dit vlak.

1. Inleiding

Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van normen en waarden eigen aan onze Vlaamse samenleving. Dit is één van de grootste uitdagingen van deze tijd. De Vlaamse regering engageert zich om volop in te zetten op een warme samenleving. Zij wil de ontplooiingskansen van mensen bevorderen en de sociale banden tussen mensen versterken. Een warme samenleving is tevens een solidaire samenleving. De inburgering van nieuwkomers en oudkomers en de integratie van nieuwe Vlamingen zien we hierbij als kansen tot meer solidariteit en meer respect, tot meer dialoog: kortom tot meer samen-leven in Vlaanderen.

Het kan niet dat mensen minder kansen hebben omdat ze een verschillende achtergrond hebben. Het kan evenmin dat mensen zich wegstoppen achter een groepsidentiteit om bepaalde verantwoordelijkheden te ontlopen. Zowel overheid en diensten als (nieuwe) Vlamingen moeten hun verantwoordelijkheid opnemen.

Nieuwe Vlamingen moeten in alle aspecten van hun mens-zijn (als ouder, werknemer, ondernemer, student, vrijwilliger, lid van een vereniging, etc.) hun plaats vinden in deze samenleving. Inburgering biedt hen die kans, zet hen op weg door hen een aantal instrumenten aan te bieden die hun integratie vergemakkelijken en versnellen. Inburgering is met andere woorden geen eindpunt maar een eerste opstap naar integratie. Ik verwacht dat nieuwe Vlamingen de geboden kans ten volle benutten.

Alle Vlamingen hebben op verschillende domeinen met nieuwe Vlamingen te maken (als werkgever, ondernemer, collega, buur, klant, lid van dezelfde vereniging, leerkracht, ouder van een klasgenootje van dochter of zoon, etc.). Stimuleren dat elke burger, elke overheid en elke dienst hierbij haar of zijn verantwoordelijkheid opneemt en dat bestaande drempels weggewerkt zijn, is de kernopdracht van het integratiebeleid. Ik verwacht van alle Vlamingen, overheden en diensten dat ze bereid zijn om deze nieuwe Vlamingen als volwaardige burgers in de Vlaamse samenleving op te nemen.

We mogen niet blind zijn voor de realiteit van een samenleving met meerdere culturen. Er zijn conflicten die het samenleven bemoeilijken. Het debat dat daarop volgt, is niet altijd even genuanceerd en leidt nog te vaak tot polarisatie. Dat komt een constructief werken aan oplossingen niet altijd ten goede. Ik roep iedereen op om het debat verder aan te gaan. De Staten-Generaal van Inburgering en Integratie vormen daartoe een eerste aanzet.

We kunnen het debat alleen aangaan als iedereen het onderscheid tussen private culturen en de publieke cultuur erkent. De publieke cultuur is geen statisch gegeven. Private culturen hebben er invloed op. Dat betekent dat de inbreng van andere private culturen onze publieke cultuur kan verrijken. Het blijft echter van doorslaggevend belang dat wie in Vlaanderen woont de Vlaamse publieke cultuur erkent en zich engageert om eraan deel te nemen. Enkel wie deelneemt aan de publieke cultuur kan door zijn of haar bijdrage het spoor van de evolutie mee bepalen.

De Vlaamse publieke cultuur is geënt op de verworvenheden van de Verlichting met vrije en verantwoordelijke mensen, met scheiding van kerk en staat, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, geen onderscheid op grond van seksuele geaardheid, enz. Deze verworvenheden moeten we bewaren. Meer nog, voor nieuwe Vlamingen zijn ze ook van tel.

Iedereen betrekken en aanmoedigen om deel te nemen aan onze publieke cultuur, is de uitdaging waar we voor staan. Iedereen ook aanmoedigen om anderen toe te laten tot die publieke cultuur, is dus deel van de uitdaging. Dat is waar mijn inburgerings- en integratiebeleid voor staat.

De instrumenten van het inburgerings- en integratiebeleid zullen de komende jaren verder versterkt worden. Een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende actoren van dit beleid moet de effectiviteit ten goede komen. Expertise-uitwisseling, ambitieuze en duidelijke doelstellingen, goede opvolgingsinstrumenten en resultaatgerichte financiering vormen hiervoor de basis.

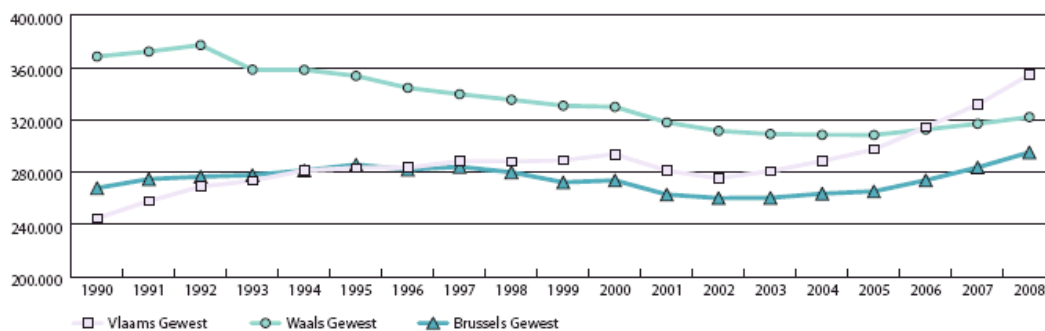
Geert Bourgeois
Vlaams minister van Inburgering

2. Omgevingsanalyse

2.1. Demografische ontwikkelingen

Begin 2008 woonden er in Vlaanderen 354.370 vreemdelingen (personen met een vreemde nationaliteit), goed voor 5,8% van de bevolking. Met uitzondering van een lichte daling in het begin van deze eeuw is het aantal vreemdelingen de laatste twintig jaar onafgebroken gestegen, sinds 2002 met bijna 30%. Vlaanderen is vandaag het gewest waar in absolute aantallen het meeste vreemdelingen wonen. Het relatieve aandeel ligt in het Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest met respectievelijk 28,1% en 9,3% wel nog een pak hoger dan in het Vlaams Gewest. Alles samen woonden er begin 2008 in België 971.448 personen met een vreemde nationaliteit of 9,1% van de totale bevolking.

Figuur 1. Vreemdelingen naar gewest

Evolutie van het aantal personen met vreemde nationaliteit in de gewesten, van 1990 tot 2008, telkens op 1 januari

Bron: ADSEI.

Bijna één op drie vreemdelingen in Vlaanderen heeft de Nederlandse nationaliteit (31%). Daarna volgen de Marokkanen (8%), de Italianen (7%), de Turken (6%) en de Fransen (5%). Terwijl het aandeel van de Nederlanders de afgelopen tien jaar met 6 procentpunten is toegenomen, is dat van de Marokkanen en Turken respectievelijk met 8 en 7 procentpunten gedaald. Dat laatste is voornamelijk het gevolg van het feit dat een groot deel van hen in de afgelopen jaren Belg is geworden. Anno 2008 heeft bijna twee op drie vreemdelingen (65%) die in Vlaanderen wonen de nationaliteit van een lidstaat van de Europese Unie. Deze europeanisering van de vreemdelingen neemt elk jaar nog toe.

Vergeleken met de buurlanden ligt het aandeel vreemdelingen in Vlaanderen ongeveer op het niveau van Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, maar duidelijk onder dat van Duitsland en Luxemburg. In Luxemburg hebben goed vier op tien inwoners een vreemde nationaliteit. Het opvallend Europese karakter van de vreemde bevolking in Vlaanderen en België wordt enkel overtroffen in Luxemburg (86%). In Ierland en Malta ligt het aandeel EU-burgers bij de vreemdelingen op hetzelfde niveau als bij ons. In alle andere EU-landen ligt het aandeel EU-burgers duidelijk lager.

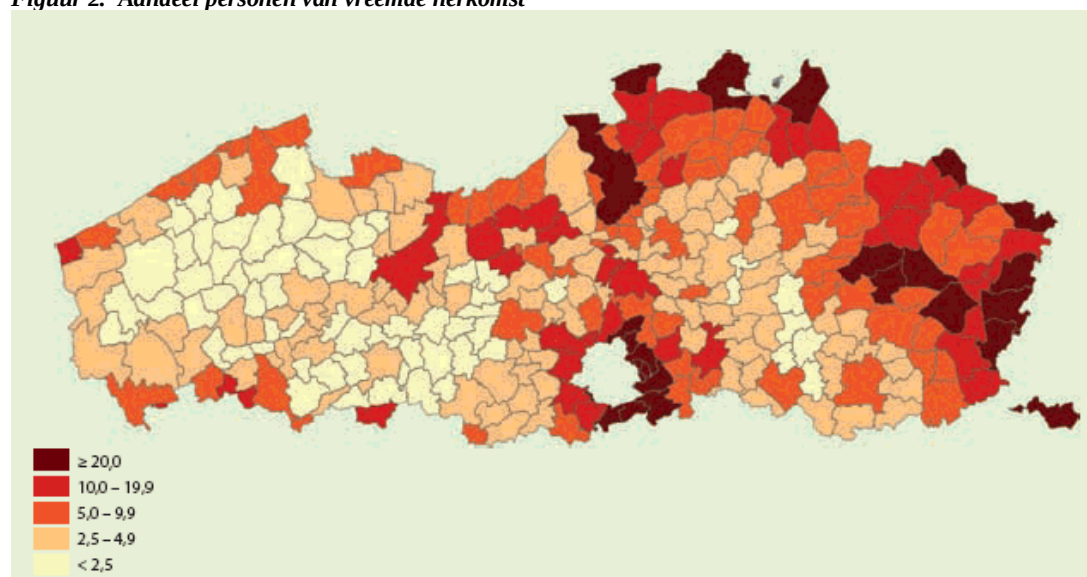
Deze cijfers slaan enkel op de personen met een vreemde nationaliteit en dus niet op alle personen van vreemde herkomst. Zo hebben heel wat vreemdelingen in de loop der jaren de Belgische nationaliteit verworven. Het aantal naturalisaties kende een piek in 2000 en 2001. Sinds 2005 is het aantal naturalisaties in het Vlaams Gewest weer licht gestegen. Als het aantal naturalisaties afgezet wordt tegenover de totale bevolking, zit Vlaanderen met iets meer

dan twee naturalisaties per 1.000 inwoners ergens tussen de andere West-Europese landen in. België in zijn geheel scoort duidelijk hoger.

Indien bij het aandeel vreemdelingen (personen met een vreemde nationaliteit) de genaturaliseerden worden geteld, komt men tot het aandeel personen dat geboren is met een andere dan de Belgische nationaliteit. Begin 2004 ging het om 8,6% van de Vlaamse bevolking. Telt men daarbij ook de personen die Belg zijn vanaf hun geboorte maar een moeder hebben die bij haar geboorte een vreemde nationaliteit had, komt men in 2004 in totaal aan 10,3% van de bevolking.

In 2004 was één op vijf van de personen van vreemde herkomst¹ afkomstig uit Nederland (21%). Daarna volgen de personen afkomstig uit Marokko (15%), Turkije (13%), Italië (7%) en Frankrijk (5%). Net de helft van de personen van vreemde herkomst komt uit een lidstaat van de Europese Unie. Figuur 2 weerspiegelt het aandeel personen van vreemde herkomst per gemeente. Dat ligt het hoogst in Midden-Limburg, de grensstreek met Nederland in de provincies Antwerpen en Limburg, de stad Antwerpen en de Vlaamse Rand rond Brussel. Ook Gent en de centrumsteden scoren vrij hoog. Procentueel gezien loopt in Genk het aandeel personen van vreemde herkomst op tot bijna de helft van de inwoners (46%). In de stad Antwerpen gaat het om 26% van de bevolking, in Gent om 16%.

Figuur 2. Aandeel personen van vreemde herkomst

Aandeel personen van vreemde herkomst* in de totale bevolking per gemeente in het Vlaamse Gewest, op 1 januari 2004, in %.

* Het gaat om de som van de vreemdelingen (personen met vreemde nationaliteit), de genaturaliseerden en de nog thuiswonende personen die Belg zijn bij geboorte maar waarvan de moeder bij haar geboorte een vreemde nationaliteit had.

Bron: Rijksregister, bewerking SVR.(VRIND 2009)

De nationaliteit van de vreemdelingen verschilt behoorlijk van regio tot regio. Aan de grens met Nederland gaat het vooral om Nederlanders, in de rand rond Brussel om EU-burgers. De niet-Europese vreemdelingen wonen hoofdzakelijk in de centrumsteden. In Genk gaat het

¹ Zijnde personen met vreemde nationaliteit, genaturaliseerden en nog thuiswonende personen die Belg zijn bij geboorte maar waarvan de moeder bij haar geboorte een vreemde nationaliteit had.

vooral om personen afkomstig uit Zuid-Europa en Turkije, in Antwerpen om personen afkomstig uit Marokko, in Gent om personen afkomstig uit Turkije.

In al deze cijfers wordt geen rekening gehouden met asielzoekers van wie de procedure loopt en met personen die onwettig in ons land verblijven. Begin 2008 lag het aantal asielzoekers in de procedure die hun woonplaats in het Vlaams Gewest hebben op 30.117. Over de tweede groep zijn geen Vlaamse cijfers beschikbaar. Schattingen voor heel België spreken van 100.000 tot 110.000 personen (Van Meeteren e.a., 2008).

Naast cijfers over het aantal vreemdelingen dat in Vlaanderen verblijft, beschikken we over gegevens met betrekking tot de instroom van nieuwkomers. In het kader van het inburgeringsbeleid is het sinds enkele jaren mogelijk om nieuwkomers die doelgroep zijn van inburgering voor het Vlaams Gewest te detecteren.

Tabel 1 geeft de evolutie weer van het aantal nieuwkomers, doelgroep van inburgering, ingestroomd in het Vlaams Gewest in de periode 2004 - 2008, opgesplitst naar geslacht, leeftijd, nationaliteit, verblijfsstatuut en verhouding recht – plicht. Tabel 2 geeft de top-15 van de herkomstlanden van nieuwkomers ingestroomd in het Vlaams Gewest in de periode 1 januari 2008 – 31 augustus 2009. Tabel 3 geeft een opsplitsing tussen EU+-burgers en derderlanders.

Tabel 1: Instroom nieuwkomers - doelgroep inburgering in het Vlaams Gewest

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal	44.346	41.461	44.459	44.236	45.888
Man	22.012	21.075	22.703	22.984	24.757
Vrouw	22.334	20.386	21.756	21.252	21.131
0 tot 17 jaar	11.095	13.960	14.391	14.455	16.347
18 tot 64 jaar	32.413	26.834	29.326	29.072	28.715
65 jaar en ouder	838	667	742	709	826
Nationaliteit (in %)					
Nederlanders	18	21,9	23,4	22,3	16,4
EU+ *	36,9	44	48,4	55,3	49,9
Derdelanders**	62,9	55,7	51,4	44,6	50,0
Onbekend/staatloos	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1
Asielzoekers en erkende vluchtelingen***	12,5	11,4	9,2	4,6	9,4
Volgmigranten	2,6	0	0,6	0,5	
Andere ****	65,3	68,5	69,5	68,4	53,0
	19,5	20	20,7	26,5	37,7
Verplichte doelgroep	5,6	7,4	9	18,6	18,1
Rechthebbende doelgroep	41	59,1	62,1	53,2	43,5
Onbepaald*****	53,3	33,3	29	28,2	38,5

Bron: Kruispuntbank Inburgering op basis van extracties rijksregister

* EU+: onderdanen van de Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland. De EER omvat de landen van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein.

** Derdelanders: vreemdelingen met een nationaliteit van een land van buiten de EU+.

*** Sinds juni 2007 worden wegens een wijziging in de federale asielprocedure geen ontvankelijk verklaarde asielzoekers meer geselecteerd. Sinds maart 2008 worden personen geselecteerd die minstens vier maanden eerder asiel hebben aangevraagd en waarvan de procedure nog loopt.

****Andere: restcategorie met voornamelijk geregulariseerden, arbeidsmigranten en EU-studenten.

***** Het ruime aandeel van de categorie 'onbepaald' heeft te maken met de wijze waarop nieuwkomers door de gemeente geregistreerd worden in het rijksregister en waardoor de doelgroepdetectie niet sluitend kan gebeuren. In samenspraak met de federale overheid worden inspanningen geleverd om de doelgroepdetectie verder te verfijnen.

Tabel 2: Instroom van nieuwkomers tussen 01/01/2008 en 31/08/2009 – top 15 van de herkomstlanden

	N	%
Nederland	8.238	16,3
Polen	4.913	9,7
Marokko	4.162	8,3
Turkije	2.512	5,0
Bulgarije	2.221	4,4
Roemenië	1.784	3,5
Rusland	1.323	2,6
India	1.313	2,6
Frankrijk	1.244	2,5
Duitsland	958	1,9
Portugal	916	1,8
Irak	798	1,6
Spanje	709	1,4
Verenigd Koninkrijk	692	1,4
China	692	1,4
Totaal top – 15	32.475	64,4

Bron: Kruispuntbank Inburgering

Tabel 3: Instroom van nieuwkomers tussen 01/01/2008 en 31/08/2009 – EU+ versus derdelanders

	N	%
Derderlander	26.074	51,7
EU+*	24.253	48,1
Andere	70	0,1
Totaal	50.397	100

Bron: Kruispuntbank Inburgering

* EU+: onderdanen van de Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland. De EER omvat de landen van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein.

Huwelijksmigratie is een van de belangrijkste vormen van migratie naar ons land. Huwelijksmigratie kan risico's met zich meebrengen voor een vlotte integratie in onze samenleving. Uit onderzoek² (2007) blijkt dat één op vijf personen die een partner in het buitenland halen, werkloos is. Bij personen die gehuwd zijn met een nieuwkomer uit het 'Middellands Zeegebied en de Arabische wereld' is de werkloosheid bijna 33%. Bij andere personen is dat slechts 9%, wat het gemiddelde voor de totale bevolking is voor het bestudeerde jaar (2000). Dit zijn indicaties van risicofactoren die kunnen bijdragen tot kansarmoede en schoolachterstand van de kinderen die uit deze huwelijken voortspruiten.

Een studie³ uit Limburg (2005) toont dat 76% van de jonge Turken en Marokkanen huwen met een partner uit Turkije of Marokko, hoewel de meerderheid van deze jongeren het zelf liever anders zou zien.

² Heyse P., Pauwels F., Wets J., Timmerman C., (2007), Liefde kent geen grenzen.

³ DUPONT (P.), "Noodklok luidt voor de Limburgse mijngemeenten." In *Weliswaar*. p. 32 – 35.

Tabel 4 laat zien met welke verblijfsstatus nieuwkomers instromen. We kunnen vanuit de Kruispuntbank Inburgering evenwel geen onderscheid maken tussen gezinsvorming (visa voor huwelijk) of gezinshereniging (huwelijk in buitenland en nadien partner laten overkomen). In het kader van gezinshereniging is het bovendien ook mogelijk ouders en kinderen te laten overkomen. Om toch een inschatting te kunnen maken van de huwelijksmigratie werd de leeftijdscategorie 18-34-jarigen afgezonderd, waardoor kinderen en ouders er normaal gezien uit gefilterd zijn.

Tabel 4: Instroom 18-34 jarige nieuwkomers naar verblijfsstatus bij de belangrijkste instroomlanden

	Gezinshereniging		BIVR*		asielzoeker >4m		Andere**		Totaal
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
Nederland	3.820	94,4	176	4,3	0	0,0	51	1,3	4.047
Marokko	1.941	74,2	607	23,2	8	0,3	60	2,3	2.616
Polen	1.634	53,8	1.155	38,1	0	0,0	246	8,1	3.035
Turkije	1.103	60,1	611	33,3	71	3,9	49	2,7	1.834
Bulgarije	886	63,5	473	33,9	3	0,2	34	2,4	1.396
Frankrijk	707	93,9	21	2,8	0	0,0	25	3,3	753
Roemenië	643	50,9	528	41,8	9	0,7	83	6,6	1.263
Portugal	475	89,6	35	6,6	0	0,0	20	3,8	530
Duitsland	432	92,5	24	5,1	0	0,0	11	2,4	467
Italië	322	90,4	13	3,7	0	0,0	21	5,9	356
Spanje	274	86,7	30	9,5	0	0,0	12	3,8	316
Thailand	258	69,0	109	29,1	0	0,0	7	1,9	374
Verenigd Koninkrijk	252	93,0	15	5,5	0	0,0	4	1,5	271
Brazilië	234	59,4	142	36,0	1	0,3	17	4,3	394
Rusland	184	20,6	154	17,2	485	54,3	71	7,9	894
Ghana	178	56,0	129	40,6	8	2,5	3	0,9	318
Filippijnen	172	56,6	124	40,8	0	0,0	8	2,6	304
Tunesië	162	77,1	43	20,5	3	1,4	2	1,0	210
Nigeria	159	63,1	53	21,0	28	11,1	12	4,8	252
Slowakije	156	67,2	35	15,1	29	12,5	12	5,2	232
Hongarije	146	63,2	56	24,2	1	0,4	28	12,1	231
India	130	12,2	899	84,2	33	3,1	6	0,6	1.068
China	118	25,9	272	59,8	46	10,1	19	4,2	455
Pakistan	103	49,0	60	28,6	44	21,0	3	1,4	210
D.R.Congo	102	34,9	61	20,9	114	39,0	15	5,1	292
Egypte	98	61,3	41	25,6	15	9,4	6	3,8	160
Armenië	95	23,2	40	9,8	184	44,9	91	22,2	410
Algerije	92	50,0	42	22,8	50	27,2	0	0,0	184
USA	88	29,4	205	68,6	0	0,0	6	2,0	299
Totaal 18-34j	17.936	56,1	8.864	27,7	3.497	10,9	1702	5,3	31.999

Bron: Kruispuntbank Inburgering op basis van extracties rijksregister

* BIVR: Bewijs van inschrijving in het rijksregister: de groep nieuwkomers bestaande uit arbeidsmigranten, geregulariseerden, uitzonderlijk ook gezinsherenigers

** Andere: erkende vluchtelingen, EU-studenten, subsidiair beschermden, langdurig ingezetenen, Belgen geboren in het buitenland, regularisatie om medische redenen, geregulariseerden en slachtoffers mensenhandel

Nieuwkomers uit de Europese (buur)landen Nederland, Frankrijk, Duitsland en Italië komen bijna allemaal (meer dan 90%) in het kader van gezinshereniging. Bij nieuwkomers uit Marokko daalt het aantal tot 74%, bij Turken tot 60%. Bij landen als India en de Verenigde Staten van Amerika ligt het aandeel gezinsherenigers een heel stuk lager. Daar gaat het vooral

om arbeidsmigranten, terwijl het aandeel nieuwkomers uit Rusland, Irak, Afghanistan en Kosovo voor meer dan de helft bestaat uit asielzoekers.

2.2. Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen

Sociaal-culturele context

Recent onderzoek van de studiedienst van de Vlaamse regering (VRIND 2009) wijst uit dat de houding van de bevolking ten aanzien van de multiculturele samenleving ambigu is. Iets meer dan de helft van de Vlamingen vindt dat nieuwe Vlamingen een verrijking voor de samenleving vormen. Dat cijfer ligt op hetzelfde niveau als in 2004 en iets hoger dan in 2002. Daar staat tegenover dat tweederde van de bevolking in een buurt woont waar vrijwel geen nieuwe Vlamingen wonen. De meesten wensen dat ook zo te houden. Wie wel in een buurt woont met veel nieuwe Vlamingen vindt dit slechts zelden een ideale buurt.

Enerzijds is een kwart van de bevolking ervan overtuigd dat nieuwe Vlamingen bijdragen aan de welvaart in ons land en dat ze dan ook hartelijk verwelkomd moeten worden. Daartegenover staat een kwart van de bevolking zeer wantrouwig tegenover nieuwe Vlamingen. Het wantrouwen neemt toe met de leeftijd en ligt hoger bij lager geschoolden. Een overgrote meerderheid van de bevolking is van oordeel dat vreemdelingen die zich hier vestigen zich moeten aanpassen aan de cultuur en de gebruiken van ons land.

In de migratie- en diversiteitsproblematiek speelt religie een belangrijke rol. De autochtone bevolking weet evenwel niet goed hoe ze moet omgaan met niet-christelijke godsdiensten. Tot twee derde van de bevolking neemt geen duidelijk standpunt in als gevraagd wordt hoe ze staan tegenover leden van niet-christelijke religieuze groeperingen. Voor de houding tegenover moslims ligt dit iets anders. Dertig procent stelt zich negatief tot zeer negatief op ten opzichte van moslims, en amper een op zeven neemt een positieve houding aan.

Uit de eerste resultaten van de Survey Integratie 2008 komt ook naar voor dat meer dan 4 op 10 personen van vreemde herkomst zich in het jaar voor de bevraging minstens één keer slachtoffer van discriminatie voelde.

Maatschappelijke positie van nieuwe Vlamingen

De maatschappelijke positie van nieuwe Vlamingen is op een aantal belangrijke domeinen minder gunstig dan die van autochtone Vlamingen. Ook tussen vreemdelingen onderling bestaan er duidelijke verschillen: terwijl de EU-burgers veelal gelijke tred kunnen houden met de Vlamingen, hinken de niet-EU-burgers vaak (ver) achterop (VRIND 2009).

Achterstand op de arbeidsmarkt

Nationaliteit speelt een belangrijke rol op de arbeidsmarkt, vooral voor mensen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie. Bij die groep lag in 2007 de werkzaamheidsgraad 25 procentpunten lager dan bij Vlamingen met de Belgische nationaliteit. Van de niet-Europese vrouwen op arbeidsleeftijd werkt zelfs maar drie op tien. De nationaliteitskloof is de afgelopen jaren weliswaar kleiner geworden, maar in internationaal opzicht presteert Vlaanderen nog steeds zwak. Zowel in de buurlanden als in de rest van Europa ligt de arbeidsdeelname van deze groep veel hoger.

Een gelijkaardig beeld is er voor de werkloosheid: de werkloosheidsgraad bij niet-EU-burgers ligt vijf keer hoger dan bij Vlamingen met de Belgische nationaliteit. Ook hier is de kloof

sinds 1999 wel verkleind. De hoge werkloosheidsgraad wordt bevestigd door de oververtegenwoordiging van de personen met een nationaliteit van buiten de EU in het aantal ingeschreven werkzoekenden bij de VDAB. Als ook gekeken wordt naar de vorige nationaliteit van de werkzoekenden, blijkt zelfs één op vijf afkomstig van buiten de Europese Unie.

De gevonden verschillen zijn nagenoeg constant ongeacht het geslacht, de leeftijd en het onderwijsniveau. Daarenboven is het loopbaanpatroon van nieuwe Vlamingen grilliger en slagen ze er minder in om sterkere posities te handhaven.

Achterstand in onderwijs

De deelnamecijfers van vreemdelingen in het Nederlandstalig onderwijs wijzen niet direct op achterstand. Het aandeel personen met een vreemde nationaliteit lag in het schooljaar 2007-2008 in het gewoon en buitengewoon kleuter- en lager onderwijs telkens rond 6%.

Het aandeel niet-Belgen in het buitengewoon secundair onderwijs ligt met 8,5% wel behoorlijk hoog. Het aandeel niet-Belgen in de hogescholen bedraagt slechts 3%, maar in de universiteiten loopt het aantal op tot 10,5%.

45% van de niet-Belgen heeft al één of meer jaren vertraging opgelopen in het laatste jaar van het lager onderwijs, wat meer dan drie keer hoger ligt dan bij de Vlaamse leerlingen met Belgische nationaliteit. Eén op tien van de niet-Belgische leerlingen kijkt op dat moment zelfs al aan tegen een achterstand van twee jaar of meer. Bij de leerlingen met Belgische nationaliteit ligt dat aandeel onder 1%. Recente cijfers over de schoolse achterstand naar nationaliteit op het einde van het secundair onderwijs zijn niet beschikbaar. In het schooljaar 2003-2004 had zeven op tien leerlingen met een vreemde nationaliteit in het laatste jaar van het secundair één of meer jaren vertraging opgelopen, wat dubbel zo hoog was als bij leerlingen met de Belgische nationaliteit. Het is dan ook weinig verwonderlijk dat de ongekwalificeerde uitstroom bijna vier keer hoger ligt bij niet-EU-burgers dan bij personen met de Belgische nationaliteit.

Studies die niet enkel de nationaliteit maar ook de herkomst in rekening brengen, wijzen in dezelfde richting. Volgens het PISA 2006-onderzoek van de OESO scoren de Vlaamse vijftienjarigen zeer sterk in lezen, wiskunde en wetenschappelijke geletterdheid. Tegelijk is de kloof tussen autochtone leerlingen en leerlingen die zelf (eerste generatie) of van wie de ouders niet in België zijn geboren (tweede generatie) erg groot. Naast de herkomst speelt de thuistaal een cruciale rol in de prestaties van leerlingen. De Vlaamse 15-jarigen die thuis geen Nederlands spreken, scoren opvallend minder goed.

Kans op (kans)armoede stijgt

In het begin van dit decennium bevond ongeveer 10% van de personen van Belgische herkomst zich onder de armoedegrens (60% van het mediaan equivalente inkomen). Van personen met een niet-Europese herkomst was dit 30% en bij personen met een Turkse of Marokkaanse herkomst zelfs meer dan 50%. Als de populatie volgens inkomenshoogte ingedeeld wordt in quintielen, zou meer dan 2/3 van de Turken en Marokkanen zich in het eerste quintiel bevinden.

Ook op andere domeinen zijn de niet-EU-burgers minder goed af dan de doorsnee Vlaming. De huizen waarin niet-EU-burgers wonen, zijn van mindere kwaliteit. Zij geven bovendien

vaker aan financieel moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen. Bij de mensen met een Belgische herkomst is dat slechts één op acht. Hun zwakkere socio-economische positie blijkt ook uit de cijfers van Kind en Gezin over geboortes in kansarme gezinnen. Aan de hand van een aantal uiteenlopende criteria, wordt bij elke geboorte nagegaan of het gezin kansarm is. In 2007 was dat bij 7,3% van de geboorten in Vlaanderen het geval. Van bijna zes op tien kinderen geboren in een kansarm gezin beschikte de moeder bij haar geboorte niet over de Belgische nationaliteit. Vreemde herkomst gaat dus vaak al vanaf erg jonge leeftijd gepaard met sociale achterstand.

Ten slotte blijken niet-EU-burgers ook minder te participeren aan sport, recreatieve of artistieke activiteiten. Enkel inzake gezondheid lijken niet-EU-burgers er beter aan toe dan de gemiddelde Vlaming. Niet-EU-burgers omschrijven hun gezondheidstoestand minder vaak als slecht tot zeer slecht.

Internationale vergelijking

De achterstandspositie van allochtonen is natuurlijk niet uniek voor België of Vlaanderen, maar de etnische achterstand lijkt in Vlaanderen wel groter te zijn dan in de ons omringende landen. Als gekeken wordt naar de arbeidsdeelname presteert Vlaanderen in internationaal opzicht opvallend zwak. Zowel in de buurlanden als in de rest van Europa ligt de arbeidsparticipatie van de groep allochtonen opmerkelijk hoger (berekening door Steunpunt Werk en Sociale Economie op basis van de Labour Force Survey). Uit de resultaten van het PISA 2006-onderzoek blijkt eveneens dat de verschillen in leerprestaties tussen autochtone en allochtone leerlingen in de Vlaamse Gemeenschap beduidend groter zijn dan in de meeste andere landen (VRIND 2008).

2.3. Het beleidskader

Vlaamse regeerakkoord

In haar Regeerakkoord stelt de Vlaamse regering dat ze volop wil inzetten op een warme en solidaire samenleving. Zij wil de ontplooiingskansen bevorderen en sociale banden tussen mensen versterken. Zij ziet de inburgering van etnisch-culturele minderheden als een kans tot meer solidariteit en meer respect, tot meer dialoog, tot meer samen-leven in Vlaanderen. Hierbij benadrukt zij het belang van de kennis van het Nederlands. Een gemeenschappelijke taal spreken is immers een essentiële voorwaarde om tot een hechte sociale samenleving te komen. Taal en verdraagzaamheid moeten ervoor zorgen dat de sociale integratie een balans vormt van respect voor de eigen identiteit en een erkenning van de samenleving waarin men leeft.

Het inburgerings- en integratiebeleid dat de Vlaamse regering wil voeren, vertrekt van het gegeven dat de aanwezigheid van meerdere culturen in onze samenleving een feit is waar we positief mee aan de slag gaan en dat het een belangrijke bron is van vernieuwing. Het is een voortdurend leerproces van interactie, waarin ruimte is voor uitwisseling en onderhandeling. Bij conflicten wordt er samen gezocht naar oplossingen. Interculturaliteit is nu al een dagelijkse realiteit die we moeten inzetten als motor voor onze gezamenlijke toekomst. Interculturaliteit betekent niet dat mensen hun eigenheid verliezen. Mensen die met respect voor elkaars eigenheid in interactie gaan, creëren een nieuw perspectief en bouwen zo samen aan de toekomst van Vlaanderen.

Vanuit deze visie streeft de Vlaamse regering naar een volwaardige participatie aan het maatschappelijk leven voor iedereen. Daarbij zal zij oog hebben voor de maatschappelijk kwetsbare groepen. Er zullen bijzondere inspanningen geleverd worden voor het bevorderen van de werkgelegenheid en de overheid zal daarbij het goede voorbeeld geven.

Pact 2020

Met het Pact 2020 streeft Vlaanderen tegen 2020 naar een inclusieve samenleving. Inclusie betekent dat barrières voor maatschappelijke participatie, zoals armoede, sociale ongelijkheid en andere vormen van uitsluiting, bestreden worden. Dat zal resulteren in een hoge mate van sociale bescherming, in gelijke kansen en evenredige participatie op de arbeidsmarkt, in een toegankelijk, sluitend en kwaliteitsvol aanbod inzake zorg- en dienstverlening en in ruimte voor zelfontplooiing voor iedereen.

Het is de ambitie om in 2020 te leven in een solidair, open en verdraagzaam Vlaanderen, waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen. Dat blijkt uit een actieve participatie aan het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk. Alle inwoners van Vlaanderen kunnen bereikt worden door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De Vlamingen hebben intense sociale contacten, meer vertrouwen in de medemens en in de samenleving.. Discriminatie is uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.

Federaal niveau

De staatsvorming en de daaraan verbonden bevoegdheidsverdeling heeft ertoe geleid dat de bevoegdheid over diverse aspecten van het beleid inzake asiel, migratie en integratie verdeeld is tussen de federale overheid enerzijds en de gemeenschappen en gewesten anderzijds.

De gemeenschappen zijn exclusief bevoegd voor onthaal en de integratie van inwijkelingen. Het federale niveau is bevoegd voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Een werkbaar inburgerings- en integratiebeleid hangt echter in sterke mate samen met de toegang tot het grondgebied en daar knelt het schoentje. Zolang de federale regering het migratiebeleid in handen heeft, dweilt Vlaanderen met de kraan open. Huwelijksmigratie (cfr. supra) ligt in grote mate aan de basis van een vicieuze cirkel van kansarmoede, Nederlandsonkundigheid en uitsluiting. In het belang van een goede integratie van nieuwe Vlamingen zal ik, samen met de Minister bevoegd voor Gelijke Kansen, nagaan hoe de eigen bevoegdheden maximaal benut kunnen worden om huwelijksmigratie te ontmoedigen.

Europees en internationaal kader

Tal van wetgevingsinstrumenten betreffende de voorwaarden voor toelating en verblijf van onderdanen van derde landen, ondersteund en uitgebreid door EU-antidiscriminatiewetgeving, moeten de migratie naar en integratie van derdelanders binnen de Europese Unie aansturen. Voor wat haar bevoegdheden betreft, dient Vlaanderen zich te conformeren aan die richtlijnen.

In november 2004 heeft de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van de Europese Unie de *“Gemeenschappelijke Basisbeginselen inzake een coherent Europees kader voor de integratie*

van onderdanen van derde landen” goedgekeurd. Deze richtsnoeren voor het integratiebeleid van de Europese Unie en de lidstaten gelden ook voor Vlaanderen.

Het Regeerakkoord bepaalt dat de Vlaamse regering samen met het Vlaams Parlement verder zal investeren in een proactieve opvolging van het Europese beleid en de regelgeving. In het kader van haar Europees beleid zal de Vlaamse regering efficiënt samenwerken met de andere deelstaten en het federale niveau en op transparante wijze communiceren over haar beleidskeuzes.

Wat het internationaal beleid betreft, stelt het Regeerakkoord dat de samenwerking met Nederland een prioriteit blijft en verder versterkt wordt, onder meer via bestaande instrumenten en instellingen. Onder meer om de uitwisseling van kennis en ervaring op allerlei vlakken in de praktijk te brengen, zal Vlaanderen ook de samenwerking met Europese en andere regio's met grote autonomie verstevigen.

2.4. Het inburgerings- en integratiebeleid: een stand van zaken

2.4.1. Het primaire inburgeringstraject – stand van zaken

Het primaire inburgeringstraject omvat een vormingsprogramma ondersteund door een individuele begeleiding van de inburgeraar. Het onthaalbureau is de regisseur. Het vormingsprogramma bestaat uit lessen Nederlands, maatschappelijke oriëntatie en loopbaanoriëntatie. Het inburgeringsprogramma wordt bepaald in overleg met de inburgeraar, rekening houdend met haar of zijn noden, behoeften, mogelijkheden, reeds verworven kennis en vaardigheden en perspectieven.

Nieuwkomers en bedienaars van erediensten zijn verplicht om een primair inburgeringstraject te volgen tenzij ze krachtens het inburgeringsdecreet vrijgesteld zijn van de inburgeringsplicht. Oudkomers hebben recht op een inburgeringstraject. Inburgeraars die vrijgesteld zijn van de inburgeringsplicht hebben eveneens het recht om een inburgeringstraject te volgen.

Enkele cijfers

Sinds de start van het inburgeringsdecreet (1 april 2004) hebben heel wat inburgeraars hun weg gevonden naar het onthaalbureau. De Kruispuntbank Inburgering bevat informatie over deze inburgeraars en hun traject. In onderstaande tabellen zijn een aantal gegevens verzameld.

Tabel 5 geeft een algemeen overzicht - voor de periode 2004-2008 - van de instroom van nieuwkomers, het aantal aanmeldingen van inburgeraars op het onthaalbureau, het aantal ondertekende inburgeringscontracten en het aantal uitgereikte inburgeringsattesten.

Tabel 5: Instroom – aanmeldingen – contracten – attesten - overzicht 2004-2009

Instroom meerderjarige nieuwkomers*		2004	2005	2006	2007	2008	2009 tot 31/8	Totaal
	Vlaams Gewest	33.251	27.501	30.068	29.781	29.541	22.002	172.144
		sinds 1/4/2004						
Aanmeldingen								
	Vlaams Gewest	5.621	10.313	11.419	14.927	17.909	11.974	72.163
	Brussel	536	758	741	1.581	1.710	1.066	6.392
	Totaal	6.157	11.071	12.160	16.508	19.619	13.040	78.555
		sinds 1/4/2004						
Contracten								
	Vlaams Gewest	1.639	6.925	5.970	10.853	12.443	8.225	46.055
	Brussel	110	756	597	1.284	1.530	970	5.247
	Totaal	1.749	7.681	6.567	12.137	13.973	9.195	51.302
		sinds 1/4/2004						
Attesten**								
	Vlaams Gewest	333	3.293	3.407	4.266	7.187	5.317	23.803
	Brussel	44	399	412	477	613	452	2.397
	Totaal	377	3.692	3.819	4.743	7.800	5.769	26.200

Bron: Kruispuntbank Inburgering

*De jaarlijkse instroom van meerderjarige nieuwkomers schommelt sinds de inwerkingtreding van het inburgeringsdecreet rond de 30.000. Dit cijfer slaat op de bruto-instroom. Hiervan zou het aantal personen moeten afgetrokken worden dat Vlaanderen alweer verlaten heeft om de netto-instroom te kunnen berekenen. Tot nu toe hebben we hier echter geen sluitende cijfers over.

** De attesten uitgereikt in een bepaald jaar mogen niet zonder meer gekoppeld worden aan de contracten gesloten in dat jaar. Inburgeraars kunnen het hele jaar door een inburgeringscontract sluiten. Inburgeraars die later op het jaar een inburgeringscontract ondertekenen, zullen doorgaans pas het jaar nadien een inburgeringsattest behalen. Bij analfabeten en traaglerenden kan een inburgeringstraject dan weer langer dan een jaar duren.

Tabel 6 geeft de verhouding recht - plicht weer. Daar de inburgeringsplicht niet van toepassing is in het Brussels Gewest heeft deze tabel enkel betrekking op de inburgeraars in het Vlaams Gewest die een contract ondertekenden tussen 1 januari 2008 en 31 augustus 2009.

Tabel 6: Contracten 2008-2009 in het Vlaams Gewest naar recht - plicht

	N	%
Recht op inburgering	8.495	41,1
Verplicht tot inburgering	12.173	58,9
Totaal	20.668	100

Bron: Kruispuntbank Inburgering

59% van alle contracten werd ondertekend door verplichte inburgeraars. De 41% andere inburgeraars volgt dus op vrijwillige basis een inburgeringstraject. Zodra hun contract ondertekend is, wordt wel verwacht dat ze hun traject afmaken. Als ze vroegtijdig afhaken, kunnen ze beboet worden.

Tabel 7 geeft een meer gedetailleerd beeld van de inburgeraars die een inburgeringsattest behaalden tussen 1 januari 2008 en 31 augustus 2009.

Tabel 7: Inburgeringsattesten uitgereikt tussen 01.01.2008 en 31.08.2009

<i>- opgesplitst naar geslacht</i>		
	N	%
Man	5.936	43,7
Vrouw	7.633	56,3
Totaal	13.569	100
<i>- opgesplitst naar leeftijd</i>		
	N	%
18-34 jaar	8.706	64,2
35-44 jaar	3.329	24,5
45-64 jaar	1.482	10,9
65+	52	0,4
Totaal	13.569	100
<i>- opgesplitst naar verblijfsstatuut</i>		
	N	%
Volgmigrant	6.016	44,3
Asielzoeker	1.509	11,1
Geregulariseerd	308	2,3
Erkende vluchteling / subsidair beschermde.	704	5,2
Arbeidsmigrant	441	3,2
Oudkomer	3.383	24,9
Overige	1.209	8,9
Totaal	13.569	100,0
<i>- opgesplitst naar recht - plicht</i>		
	N	%
Recht op inburgering	4.887	36,0
Verplicht tot inburgering	8.681	63,9
Totaal	13.569	100

Bron: Kruispuntbank Inburgering

Hoewel de instroom van mannelijke nieuwkomers groter is dan die van vrouwelijke, zijn er meer vrouwen dan mannen die instappen in een inburgeringstraject en nog iets meer vrouwen dan mannen die uiteindelijk een inburgeringsattest behalen. De leeftijdsverdeling binnen de groep die een attest behaalt, is vergelijkbaar met de verdeling binnen de groep die een contract ondertekent. De 45- tot 64-jarigen lijkt minder snel tot een attest te komen. De meerderheid is volgmigrant of oudkomer. Ongeveer één op tien is asielzoeker. Van alle contracten wordt een kleine 60% ondertekend door verplichte inburgeraars. Het aandeel bij de attesten is iets groter, wat erop wijst dat iets meer verplichte dan rechthebbende inburgeraars hun primair inburgeringstraject tot een goed einde brengen.

Nederlands als tweede taal (NT2)

Nederlands als tweede taal (NT2) als onderdeel van het primaire inburgeringstraject heeft tot doel in een zo kort mogelijke tijd een basistaalvaardigheid van het Nederlands als opstap naar

een vervolgcursus aan te reiken. Onder basistaalvaardigheid wordt de NT2-cursus Richtgraad A1 begrepen. Dat is herbevestigd n.a.v. de derde rondetafelconferentie NT2 van 15 december 2008 en hierbij aansluitend het Afsprakenkader NT2 van 15 mei 2009. Het Afsprakenkader NT2 houdt een reeks van taakafspraken in tussen de beleidsdomeinen Werk, Onderwijs en Vorming en Inburgering inzake NT2.

De aanbodverstrekkers (centra voor basiseducatie, centra voor volwassenenonderwijs en universitaire talencentra) staan in voor het aanbod NT2. De doorverwijzing naar het meest aangepaste aanbod gebeurt door het Huis van het Nederlands.

De Huizen van het Nederlands zijn in 2004 opgericht en hebben als doelstelling het optimaliseren van de dienstverlening ten aanzien van anderstaligen die Nederlands willen leren gericht op sociale, professionele en educatieve redzaamheid. Hiertoe oriënteren de Huizen van het Nederlands anderstaligen op een deskundige en neutrale wijze naar het meest gepaste aanbod Nederlands tweede taal en dragen zo bij tot de integratie van anderstalige volwassenen en tot de inburgering van de anderstalige nieuwkomers. De Huizen van het Nederlands vervullen daarnaast ook een regisseursrol inzake de taalbereidheid in het kader van de Wooncode.

Met projectmiddelen hebben de Huizen in de voorbije jaren ook geïnvesteerd in taalpromotie en taalbeleid, wat zowel de kwaliteit van het aanbod NT2 als de instroom in de cursussen NT2 ten goede is gekomen. Onderstaande tabel (tabel 8) geeft het aantal aanmeldingen in de Huizen van het Nederlands weer van de drie meest recente schooljaren.

Tabel 8: Aantal aanmeldingen in de Huizen van het Nederlands 2006 tot 2009:

Huis van het Nederlands	2006-07	2007-08	2008-09	2006-09: Stijging in %
HvN Stad Antwerpen	11.657	13.302	18.202	56%
HvN Brussel	12.466	14.124	14.990	20%
HvN Gent	3.119	5.652	7.945	155%
HvN Limburg	3.578	4.405	5.216	46%
HvN Oost-Vl	4.018	5.188	5.486	37%
HvN Prov Antwerpen	3.734	4.379	5.079	36%
HvN Vl-Brabant	6.065	7.403	7.485	23%
HvN W-Vl	3.851	5.013	5.116	33%
TOTAAL	48.488	59.466	69.519	43%

Bron: Kruispuntbank Inburgering

Maatschappelijke oriëntatie (MO)

Door middel van de cursus maatschappelijke oriëntatie (MO) ontwikkelt de inburgeraar competenties om zelfstandig zijn weg te vinden in onze samenleving. Normen en waarden die kenmerkend zijn voor de Vlaamse samenleving, worden aan de inburgeraar meegegeven. De onthaalbureaus richten de cursus MO zelf in. De cursus duurt gemiddeld 60 uur en wordt zoveel mogelijk in de moedertaal van de inburgeraars of in een contacttaal georganiseerd. Onlangs is een nieuw uniform handboek maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Het maakt deel uit van een totaal methode die de onthaalbureaus sinds 1 januari 2009 toepassen.

Op basis van de nieuwe methodiek wordt voor de cursus MO een instaptoets ontwikkeld die eind 2009 wordt opgeleverd. De instaptoets peilt naar vaardigheden en kennis die in de cursus MO aan bod komen. Dat biedt de mogelijkheid om inburgeraars die reeds de nodige competenties hebben, vrij te stellen van de cursus maatschappelijke oriëntatie. Het opent ook deuren om niet-inburgeraars die in Vlaanderen komen wonen (Franstaligen, Europeanen) en

die interesse en baat hebben in een kennismaking met de normen, waarden en gebruiken van de Vlaamse samenleving, toe te laten tot deze cursus.

Loopbaanoriëntatie (LO)

Loopbaanoriëntatie (LO) heeft tot doel de inburgeraar te ondersteunen bij het (leren) maken van keuzes om zijn levensloopbaan verder uit te tekenen en de doorstroom naar het secundair traject voor te bereiden. Dat gebeurt vanuit drie perspectieven: het sociale, het educatieve en het professionele.

Loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een professioneel trajectperspectief is goed uitgebouwd en wordt uitgevoerd door de VDAB. In Brussel zijn meerdere partners betrokken bij dit aanbod. Een protocol regelt de afstemming tussen de onderscheiden Brusselse actoren.

Het onthaalbureau moet instaan voor het aanbod LO voor inburgeraars met een educatief of sociaal perspectief. Dat aanbod is evenwel nog niet voldoende uitgebouwd. In 2009 krijgen de onthaalbureaus bijkomende subsidies om het verder vorm te geven.

Trajectbegeleiding

De trajectbegeleiding staat garant voor de integrale benadering van het primaire inburgeringstraject dat in samenspraak met de betrokken inburgeraar wordt uitgevoerd. Dat is voor een stuk een administratieve opvolging van het traject van de inburgeraar waarbij alle onderdelen in het elektronisch cliëntvolgsysteem van de Kruispuntbank Inburgering worden geregistreerd.

De trajectbegeleider staat echter vooral in voor de individuele ondersteuningsvragen van de inburgeraar en verwijst hiervoor door naar de reguliere voorzieningen. Een belangrijk aspect is de begeleiding bij de procedure voor diplomagelijkschakeling.

Uit evaluatieonderzoek blijkt dat de primaire inburgeringstrajecten doorgaans te weinig doelgericht zijn waardoor aansluiting naar een vervoltraject vaak moeilijk verloopt. Er moet ook meer aandacht gaan naar de doelstellingen van de inburgeraar zelf. Het complementair inzetten van de verschillende onderdelen van het primaire inburgeringstraject (geïntegreerde trajectbenadering) ondervangt die lacune. Om een geïntegreerd traject te kunnen realiseren, is er een geïntegreerd doelenkader ontwikkeld dat doelen formuleert voor het geheel van het primaire inburgeringstraject waardoor het tot een samenhangend en doorlopend geheel wordt gemaakt. Dat doelenkader zorgt verder ook voor inhoudelijke afstemming tussen de onderdelen van het primaire inburgeringstraject.

Inburgering van oudkomers

Oudkomers die nooit inburgering hebben gevolgd, hebben baat bij de trajectbegeleiding en vorming die inburgering aanbiedt. Oudkomers die inkomsten verwerven uit een wachtuitkering of een werkloosheidsuitkering zijn een prioritaire doelgroep van het inburgeringsbeleid. Om te bewaken dat het primaire inburgeringstraject een duidelijke meerwaarde heeft bovenop de reguliere trajectbegeleiding waarin de VDAB voorziet, is ervoor geopteerd om het primaire inburgeringstraject van oudkomers-inwerkingsklanten steeds in te passen in een VDAB-traject naar werk. Tot nog toe blijft de doorverwijzing van oudkomers door de VDAB naar de onthaalbureaus vrij beperkt.

Ook inburgeraars die inkomsten verwerven uit maatschappelijke dienstverlening of een leefloon vormen een prioritaire doelgroep. In hun traject naar maatschappelijke participatie

kunnen ze baat hebben bij het volgen van een primair inburgeringstraject. Een modelprotocol, afgesloten tussen de Vlaamse overheid en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), bepaalt wanneer het volgen van een inburgeringstraject gelijk staat aan het voldoen aan de werkbereidheidsvoorwaarde die het OCMW zijn cliënten oplegt.

Voor ouders van schoolgaande en leerplichtige kinderen heeft inburgering, naast het belang voor het eigen actief burgerschap, de ondersteuning van de opvoeding en de schoolbegeleiding van de kinderen voor ogen. Daarom zijn zij ook een prioritaire doelgroep van inburgering. Uit onderzoek blijkt dat de samenwerking tussen ouders en de school een positief effect heeft op de steun en opvoeding die deze ouders aan hun kinderen bieden, waardoor de risico's op minder goed presteren en zich minder goed voelen op school verkleind worden. Het bevorderen van de ouderbetrokkenheid vergt zowel inspanningen van de school zelf als van de ouders. Kennis van het Nederlands en inzicht in het functioneren van onze samenleving zijn voor de ouders noodzakelijke voorwaarden voor een goede communicatie met de school en het lerarenteam en voor actieve participatie. Bovendien verhogen deze vaardigheden de kansen van die ouders op werk. Momenteel wordt deze categorie nog niet als dusdanig toegeleid naar het onthaalbureau.

Promotie van inburgering

Inburgeraars worden door verschillende instanties naar het onthaalbureau toegeleid. De gemeente en het onthaalbureau informeren nieuwkomers over hun recht op en plicht tot inburgering. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur heeft die taak ten aanzien van bedienaars van erediensten die hun functie uitoefenen in een door de Vlaamse overheid erkende kerk- of geloofsgemeenschap. Daarnaast kunnen de VDAB en het OCMW eigen cliënten die inburgeraar zijn, doorverwijzen naar het onthaalbureau om een primair inburgeringstraject te volgen in het kader van respectievelijk hun inwerkingstraject of traject naar maatschappelijke participatie. Toch is er nog een potentieel aan inburgeraars die de stap naar het onthaalbureau niet zetten. Er moet daarom ook aandacht zijn voor promotie van inburgering via kanalen die minder bereikbare inburgeraars beter bereiken.

De overstap naar een systeem van administratieve geldboetes

Om de inburgeringsplicht, waar nodig, effectief te kunnen afdwingen en om inburgeraars er maximaal toe aan te zetten hun inburgeringscursus regelmatig te volgen en te voleindigen, is een efficiënt en effectief handhavingsbeleid nodig. Het oorspronkelijke systeem van penale boetes voldeed daar niet aan. Daarom is sinds kort de overstap naar een systeem van administratieve geldboetes gemaakt.

Het civiele effect van inburgering

Als overheid en samenleving bieden we een pakket vorming en begeleiding aan iedere inwijkeling aan. We vragen van inwijkelingen het engagement om het inburgeringstraject te volgen en om nadien verder actief aan deze samenleving deel te nemen, binnen een kader van geldende normen en waarden. Nieuwe Vlamingen die het attest van inburgering behalen, moeten alle kansen krijgen om hun leven hier verder uit te bouwen. De Vlaamse overheid moet een maatschappelijke valorisatie van het behalen van het attest van inburgering stimuleren.

Tot nu toe gebeurde dat enkel door het organiseren van de Dag van de Inburgeraar. Dat is een evenement waarop inburgeraars die een attest van inburgering hebben behaald, gehuldigd worden. Het is een moment waarop aan heel Vlaanderen het signaal gegeven wordt dat die inburgeraars volwaardige burgers zijn.

Het effect van twee edities van de Dag van de Inburgeraar is echter te klein. Evaluatie van het huidige concept van de Dag van de Inburgeraar en de begeleidende campagne, is nodig. Daarnaast zijn ook andere beleidsinitiatieven nodig.

Inburgering voor minderjarigen

Voor minderjarige nieuwkomers wordt de inburgering in eerste instantie gerealiseerd via het onderwijs. Minderjarigen toeleiden naar onderwijs en er voor zorgen dat ze een goede schoolloopbaan uitbouwen is cruciaal. Inburgering houdt ook in dat minderjarige nieuwkomers hun weg vinden naar welzijns- en gezondheidsvoorzieningen als ze daar nood aan hebben en dat ze de kans krijgen om een passend vrijetijdsaanbod te vinden. Een inburgeringsbeleid dat –in samenwerking met andere actoren zoals onderwijs– voldoende aandacht heeft voor minderjarige nieuwkomers maakt dat die groep, eenmaal volwassen, in staat is volwaardig aan de samenleving deel te nemen.

Inburgering voor minderjarige nieuwkomers kreeg tot nu toe te weinig systematische aandacht. De bepalingen in het inburgeringsdecreet over die doelgroep zijn onvoldoende uitgewerkt en het ministerieel besluit van 11 juni 2004 *betreffende de richtlijnen voor de inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers in het kader van het Vlaamse inburgeringsbeleid* is niet meer actueel.

2.4.2. Het secundaire inburgeringstraject – stand van zaken

Inburgeraars die een attest van inburgering hebben behaald, kunnen doorstromen naar het secundaire inburgeringstraject. De reguliere voorzieningen zijn verantwoordelijk voor het secundaire traject. Periodiek en tot één jaar na de overdracht moeten zij de trajectresultaten terugkoppelen naar het onthaalbureau.

Voor inburgeraars met een professioneel perspectief is er al een goed uitgebouwd aanbod, onder meer via het inwerkingsdecreet. De discrepantie tussen de potentiële doelgroep en het aantal inburgeraars dat daadwerkelijk kiest voor een educatief traject, is groot. De verklaring ligt zowel op het niveau van het primaire als van het secundaire inburgeringstraject. Om dat te verhelpen wordt in samenwerking tussen Onderwijs en Inburgering met projectmiddelen geïnvesteerd in zowel het versterken van het primair als in het uitbouwen van het secundair educatief traject.

Het secundaire inburgeringstraject vormt de schakel bij uitstek tussen inburgering en integratie. Na de overdracht van de inburgeraar door het onthaalbureau aan de reguliere voorziening, is het aan die voorziening om het secundaire inburgeringstraject verder vorm te geven. De verantwoordelijkheid voor het secundaire inburgeringstraject stelt de reguliere voorzieningen voor de uitdaging hun aanbod voldoende toegankelijk te maken voor deze nieuwe Vlamingen.

2.4.3. Het integratiebeleid – stand van zaken

Het voeren van een succesvol integratiebeleid veronderstelt een actieve betrokkenheid van nagenoeg de voltallige Vlaamse regering. Alle betrokken Vlaamse ministers hebben de opdracht om binnen hun beleidsdomein hun verantwoordelijkheid op te nemen om het integratiebeleid mee vorm te geven. Het voeren van een succesvol inclusief integratiebeleid veronderstelt tevens coördinatie tussen de verschillende domeinspecifieke maatregelen om ervoor te zorgen dat het totaalbeeld behouden blijft, dat de beleidsinitiatieven op elkaar afgestemd worden en dat de effecten over de domeingrenzen heen verzekerd worden. Het

integratiedecreet is een sleutelinstrument voor het voeren van een slagkrachtig integratiebeleid.

Van minderhedendecreet naar integratiedecreet

Aangezien het minderhedendecreet van 28 april 1998 sterk verouderd was, werd tijdens de vorige regeerperiode een bijzondere audit van de integratiesector uitgevoerd (auditverslag van 27 april 2007).

De Inspectie van Financiën formuleerde een aantal opmerkingen en aanbevelingen die een belangrijke input waren voor een nieuw integratiedecreet, waarvan het ontwerp op 30 april 2009 werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Dat integratiedecreet wijzigt het decreet van 28 april 1998. Met de decreetswijziging worden volgende doelstellingen nagestreefd:

- een betere afstemming tussen de actoren in het integratiebeleid;
- een verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit;
- afstemming op de beleidsvisie van de Vlaamse overheid;
- een gecoördineerd Vlaams beleid;
- de creatie van een wettelijk kader voor het sociaal tolken en vertalen.

Met dat nieuwe beleidsinstrument legt de Vlaamse overheid de basis voor een opvolgbaar en gecoördineerd beleid dat in de eerste plaats faciliterend en stimulerend wil zijn. Op Vlaams niveau wordt een sterk horizontaal beleid uitgebouwd, door te voorzien in een geïntegreerd actieplan en de installatie van een coördinerende commissie integratiebeleid, die de acties van de verschillende beleidsdomeinen zal coördineren en evalueren. Hierbij wordt gezocht naar afstemming met de werkzaamheden van de Vlaams Minister van Gelijke Kansen in het kader van de OpenCoördinatieMethode.

Het integratiedecreet treedt pas in werking nadat de Vlaamse regering de uitvoeringsbesluiten goedkeurt. Voor elk artikel moet de Vlaamse regering bepalen wanneer het in werking treedt.

Beleid voor woonwagenbewoners

Een wat aparte plaats in het Vlaamse integratiebeleid wordt ingenomen door de woonwagenbewoners. Zij zijn mensen met een eigen, nomadische cultuur die traditioneel in een woonwagen wonen of gewoond hebben. Zij leven in familieverband op woonwagenterreinen.

In 2003 woonden naar schatting 850 woonwagengezinnen daadwerkelijk in een woonwagen of caravan. Tegen 2010 wordt een aangroei verwacht tot ongeveer 1.100 gezinnen. Momenteel beschikken Vlaanderen samen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over 474 standplaatsen op 30 residentiële woonwagenterreinen (ingericht voor permanente bewoning). Slechts goed de helft van de permanente woonwagenbewoners kan dus terecht op een openbaar woonwagenterrein. De andere gezinnen zijn aangewezen op niet-gereguleerde privé-terreinen die ze huren of kopen. Voor de ongeveer 1.000 doortrekkende gezinnen die Vlaanderen jaarlijks aandoen zijn er momenteel vijf doortrekkersterreinen, samen goed voor 80 standplaatsen. Daarnaast hebben enkele gemeenten een regeling voor de opvang van doortrekkers op pleisterplaatsen.

Het tekort aan legale en deugdelijke woonwagenterreinen vormt een belangrijk probleem voor de woonwagenbewoners. Teneinde deze nood te lenigen, voert de Vlaamse overheid een stimulerend beleid ten aanzien van de gemeenten en steden. Hierbij wordt ongeveer 90% van de kosten voor de aankoop, aanleg en renovatie van een woonwagenterrein vergoed. In haar Regeerakkoord heeft de Vlaamse regering zich uitdrukkelijk geëngageerd om erop toe te zien

dat de lokale besturen de afspraken nakomen om voldoende en duurzame doortrekkersterreinen en vaste staanplaatsen te realiseren voor woonwagenbewoners.

2.5. Instrumenten van het inburgerings- en integratiebeleid

De onthaalbureaus

De Vlaamse overheid erkent en subsidieert acht onthaalbureaus. Naast de drie stedelijke onthaalbureaus in Antwerpen, Brussel en Gent, telt elke Vlaamse provincie een onthaalbureau. De onthaalbureaus zijn, naast de hoofdvestigingen, lokaal ingebed met vestigingsplaatsen en loketten. Samen tellen de onthaalbureaus meer dan 40 vestigingsplaatsen of loketten. Er werken in totaal een 380-tal personeelsleden, van wie een 150-tal trajectbegeleiders en 90-tal docenten maatschappelijke oriëntatie.

Vijf onthaalbureaus zijn verenigingen zonder winstoogmerk, twee onthaalbureaus maken deel uit van een provinciaal bestuur (Limburg, Vlaams-Brabant) en één onthaalbureau is ingebed in een stedelijke dienst (Antwerpen).

De Huizen van het Nederlands

De Vlaamse overheid erkent en subsidieert acht Huizen van het Nederlands. Naast de drie stedelijke Huizen van het Nederlands in Antwerpen, Brussel en Gent, telt elke Vlaamse provincie een Huis van het Nederlands. De provinciaal georganiseerde Huizen van het Nederlands kunnen (maximaal) vijf erkende antennes oprichten binnen het werkingsgebied, het Huis van het Nederlands Brussel kan één erkende antenne oprichten. Met antenne wordt een vestigingsplaats naast de hoofdvestigingsplaats bedoeld. Samen tellen de Huizen van het Nederlands meer dan 30 vestigingsplaatsen en een negentigtal personeelsleden.

De Huizen van het Nederlands zijn verenigingen zonder winstoogmerk. De bestuursorganen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van volgende instellingen voor zover zij gelegen zijn binnen het werkingsgebied:

- de Centra voor Basiseducatie;
- de Centra voor Volwassenenonderwijs;
- de Universitaire Talencentra;
- de onthaalbureaus;
- de centra voor beroepsopleiding van de VDAB;
- de Syntra-opleidingsplaatsen;
- de lokale overheden.

De integratiesector

De basis voor het Vlaams integratiebeleid op het terrein vormen de 37 (29 erkende en 8 startende) integratiediensten, 5 provinciale integratiecentra en drie grootstedelijke integratiecentra. De diensten en centra worden erkend en gesubsidieerd op basis van een bewezen problematiek en een lokaal minderhedenbeleidsplan, dat leidt naar een convenant met de Vlaamse overheid.

Eind 2008 werd met alle integratiecentra en de meeste integratiediensten over nieuwe convenanten onderhandeld. In deze convenanten is al zoveel mogelijk rekening gehouden met de beleidsvisie van het nieuwe integratiedecreet. In alle convenanten is een extra artikel opgenomen over afstemming op de werking van andere centra en diensten om overlap zoveel mogelijk te vermijden. Tenslotte is de mogelijkheid ingeschreven om de convenanten aan te passen aan de nieuwe regelgeving.

De integratiediensten en -centra worden verticaal en functioneel aangestuurd. Het Vlaamse Minderhedencentrum (VLEMI in het recent goedgekeurde decreet) heeft een coördinerende taak ten aanzien van deze diensten en centra. In het nieuwe decreet wordt meer en meer gefocust op hun taak als expertisecentrum voor integratie en inburgering, zowel voor de sector als voor de hele Vlaamse samenleving.

Het Minderhedenforum wordt erkend en gesubsidieerd als spreekbuis en belangenbehartiger van de nieuwe Vlamingen.

Sociaal Tolk- en Vertaaldiensten

Sociaal tolken en vertalen streeft een kwaliteitsvolle reguliere sociale en openbare dienst- en hulpverlening na waarbij iedereen haar of zijn rechten kan zekerstellen en haar of zijn plichten kan nakomen en is een belangrijk instrument om de toegankelijkheid van diensten te verzekeren.

De sector van sociaal tolken en vertalen bestaat momenteel uit meerdere lokale en provinciale organisaties, ondersteund door een centrale ondersteuningscel die de afstemming tussen de diensten stimuleert en waakt over de kwaliteit van het aanbod. Het nieuwe integratiedecreet voorziet in een kader voor de sector van sociaal tolken en vertalen.

Projectmiddelen

Omdat een samenleving in diversiteit voortdurend in beweging is én omdat de Vlaamse overheid innovatieve en experimentele projecten wil ondersteunen of laboratoria wil opzetten om het beleid te voeren, is er binnen het beleidsveld integratie in verschillende projectsubsidies voorzien, elk met hun eigen oogmerk en karakter.

Concreet gaat het om Managers van Diversiteit, Experimentele Project Subsidies (EPS) en het Federaal Impulsfonds voor Migranten. Hoewel dat laatste fonds federaal geënt is, ligt het zwaartepunt van de selectie- en adviesprocedure op Vlaams niveau.

2.6. Coördinatie en opvolging van het beleid – stand van zaken

Inburgering wordt gerealiseerd door een samenwerking tussen volgende beleidsdomeinen:

- Inburgering (onderdeel van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur) dat verantwoordelijk is voor de onthaalbureaus als regisseurs van het primaire inburgeringstraject, voor de sanctieprocedure in het kader van inburgering, voor de Kruispuntbank Inburgering en voor het aansturen van het interdepartementaal overleg inzake inburgering;
- Onderwijs dat verantwoordelijk is voor de Huizen van het Nederlands, het aanbod Nederlands als tweede taal (NT2), het educatief secundair inburgeringstraject en de schoolloopbaan van minderjarige anderstalige nieuwkomers en dat mede verantwoordelijk is voor de Kruispuntbank Inburgering;
- de VDAB (in Brussel ook Actiris en Tracé vzw) die instaat voor het aanbod loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een professioneel perspectief en voor de secundaire inburgeringstrajecten richting arbeidsmarkt (inwerkingsbeleid);
- Syntra Vlaanderen dat de VDAB ondersteunt tijdens het primaire inburgeringstraject waar het gaat om inburgeraars met een perspectief richting zelfstandig ondernemerschap en dat instaat voor de secundaire inburgeringstrajecten richting zelfstandig ondernemerschap;

- de Vlaamse OCMW's (via VVSG) als toeleiders van OCMW-cliënten naar het onthaalbureau;
- de VMSW voor het opvolgen van de voorwaarde van taalbereidheid en inburgeringsbereidheid in het kader van de Vlaamse Wooncode;
- de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het inburgeringsbeleid in Brussel.

De samenwerking op beleidsniveau wordt opgevolgd en aangestuurd door IPI, de Interdepartementale Projectgroep Inburgering. IPI is het forum voor overleg en afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen en wordt aangestuurd door het Agentschap voor Binnenlands Bestuur.

De samenwerking op het terrein wordt mee ondersteund door de KBI (Kruispuntbank Inburgering). De KBI, begonnen als een cliëntvolgsysteem voor de onthaalbureaus, is uitgegroeid tot een databank die algemene informatie bevat over inburgeraars en cursisten NT2. De KBI wordt in eerste instantie beheerd door de onthaalbureaus en de Huizen van het Nederlands en communiceert met de externe partners betrokken bij het inburgeringsproces.

Een rapport van een externe audit van de KBI zal aangeven in hoeverre de levenscyclus van de KBI verder verlengd kan worden dan wel grondig herbouwd moet worden en welke inspanningen hiervoor nodig zijn. Het rapport gaat ook in op de vraag hoe de KBI kan uitgroeien tot een volwaardig managementinstrument voor de onthaalbureaus en Huizen van het Nederlands en tot een beleidsinstrument voor de Vlaamse overheid.

De opdracht om het inburgeringsbeleid periodiek te evalueren is ingeschreven in het inburgeringsdecreet van 28 maart 2003 (artikel 26). Een eerste evaluatieonderzoek is opgeleverd in 2007; een tweede, beperkter onderzoek loopt nog tot eind 2009. Daarnaast is er eind 2008 een studie opgeleverd over de financiering van de onthaalbureaus. De opvolging en evaluatie van het inburgeringsbeleid verloopt echter nog te fragmentair.

Niet alleen binnen de Vlaamse overheid maar ook over de overheden heen is er nood aan coördinatie. Op heel wat beleidsdomeinen is er immers een complexe bevoegdheidsverdeling tussen verschillende overheden. Met name in de Brusselse context is dat het geval. Het inburgeringsbeleid in Brussel verschilt immers grondig van dat in het Vlaams Gewest. Ten gevolge van de bevoegdheidsrechtelijke beperkingen geldt er in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad geen inburgeringsplicht en is er geen gestructureerde doorverwijzing van nieuwkomers door de gemeente naar het Brusselse onthaalbureau, voor inburgeraars met een professioneel perspectief moet het Brusselse onthaalbureau samenwerken met een veelheid aan actoren, inburgeraars met een actief woonadres in Brussel vallen niet onder het administratief geldboetebesluit, etc. Daarbij komt nog dat - naast het inburgeringsbeleid van de Vlaamse overheid - een tachtigtal Franstalige initiatieven voor nieuwkomers bestaan. Anderzijds bepaalt het inburgeringsdecreet uitdrukkelijk dat 15% van de middelen voor de onthaalbureaus moet toegekend worden voor de uitvoering van het inburgeringsbeleid in Brussel. De vertaling van het Vlaamse beleid naar de specifieke Brusselse context kreeg tot nog toe te weinig aandacht.

Ook tussen de verschillende instrumenten van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid is er nood aan afstemming. De inburgerings- en integratiesector speelt maximaal in op maatschappelijke evoluties. Om het experimentele aspect van deze sector te kunnen vrijwaren, dringt een afstemming van doelstellingen zich op.

Over het inburgerings- en integratiebeleid is er ook nood aan afstemming met de Europese Unie die van de migratie en integratie van onderdanen van derde landen een volwaardig beleidsthema heeft gemaakt. Zo is het Agentschap voor Binnenlands Bestuur op een actieve en efficiënte manier betrokken bij de werkzaamheden van het EU-netwerk van de Nationale Contactpunten voor Integratie (NCPI). De investering in informatie-uitwisseling over integratie, communicatie en evaluatie, vertaalt zich in de bekendheid van de Vlaamse initiatieven bij de Europese collega's.

Als instrument voor het Europees integratiebeleid, is een Europees Integratiefonds opgericht. Vlaanderen doet een beroep op dit fonds en heeft als prioritaire doelstelling gekozen voor het versterken van het Vlaamse inburgeringsbeleid. Inburgering staat in voor de cofinanciering (50%) van de projecten en acties gefinancierd met dit Europees Integratiefonds.

Een ander initiatief van de Europese Commissie is de oprichting van een Europees Integratieforum.

Het geeft de kans aan migrantenorganisaties om in dialoog te gaan met de Europese instellingen om hun visie te delen over de uitdagingen en prioriteiten in het kader van het integratiebeleid. Voor Vlaanderen neemt het Minderhedenforum deel aan dit Forum.

Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur volgt ook de werkzaamheden op van de Raad van Europa - CDMG – European Committee on Migration en het 'Migration and Roma Department'.

3. Strategische en operationele doelstellingen

De gekleurde samenleving is een feit. Zo effectief en efficiënt mogelijk met deze feitelijkheid leren omgaan, is een van de belangrijke uitdagingen waar we met z'n allen voor staan. Vanuit het gemeenschappelijk doel dat zij dienen, met name het bevorderen van het samenleven in diversiteit binnen een gemeenschappelijk kader van normen en waarden en met respect voor ieders eigenheid, zijn inburgering en integratie hierbij belangrijke hefbomen.

Om hun plaats te vinden in onze samenleving moeten nieuwe Vlamingen gelijke kansen hebben op vlak van onderwijs, werk, sociale contacten, enz. Dat impliceert een blijvende en versterkte aandacht voor de toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor nieuwe Vlamingen. Alle maatschappelijke voorzieningen moeten toegankelijk zijn voor iedereen en dat op een onafhankelijke en gelijkwaardige wijze, ongeacht de herkomst. Anderzijds moeten nieuwe Vlamingen gestimuleerd en ondersteund worden om te participeren aan de samenleving. Het kan niet dat mensen minder kansen hebben omdat ze een verschillende achtergrond hebben. Het kan evenmin dat mensen zich wegstoppen achter een groepsidentiteit om bepaalde verantwoordelijkheden te ontlopen. Zowel overheid en voorzieningen als nieuwe Vlamingen zelf moeten hun verantwoordelijkheid opnemen.

Nieuwe Vlamingen moeten in alle aspecten van hun mens-zijn (als ouder, werknemer, ondernemer, student, vrijwilliger, lid van een vereniging, etc.) hun plaats vinden in deze samenleving. Inburgering biedt nieuwe Vlamingen een kans, zet hen op weg door hen instrumenten aan te bieden die hun integratie vergemakkelijken en versnellen. Inburgering is met andere woorden geen eindpunt maar een eerste, begeleide opstap naar integratie. Van nieuwe Vlamingen verwacht ik dat ze de geboden kans ten volle benutten.

Alle Vlamingen hebben op verschillende domeinen met nieuwe Vlamingen te maken (als werkgever, ondernemer, kleuter, leerling, scholier, collega, buur, klant, lid van dezelfde vereniging, leerkracht, ouder van een klasgenootje van dochter of zoon, etc.). Stimuleren dat elke burger, elke overheid en elke voorziening hierbij haar of zijn verantwoordelijkheid opneemt, is de kernopdracht van het integratiebeleid. Van alle Vlamingen, overheden en voorzieningen verwacht ik dat ze bereid zijn om deze nieuwe Vlamingen als volwaardige burgers in de Vlaamse samenleving op te nemen.

De uitdagingen waar we voor staan nodigt uit tot een gezamenlijke reflectie over het thema inburgering en integratie. Om hierover structureel van gedachten te wisselen met alle betrokkenen, zal ik in 2010 de eerste Staten-Generaal van Inburgering en Integratie organiseren. Met dat initiatief zal dit complexe beleidsthema de bijzondere aandacht krijgen die het verdient. De Staten-Generaal moet input leveren voor het uittekenen van een langetermijnvisie en -strategie voor het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen. Met voorliggende beleidsopties wil ik alvast de voorzet geven.

3.1. Uitdaging 1: Meer nieuwe Vlamingen vinden hun plaats in onze samenleving

Meer mensen leren en spreken Nederlands

Een gemeenschappelijke taal spreken is een voorwaarde om tot een hechte samenleving te komen. Een verhoogde kennis van het Nederlands en het creëren van een positief klimaat ten aanzien van het Nederlands moeten blijvende aandachtspunten zijn voor iedereen. Doorheen

de verschillende beleidsdoelstellingen wil ik de promotie en het verhogen van de kennis van het Nederlands als aandachtspunt meenemen. Taal maakt immers communicatie mogelijk, waardoor wederzijds begrip en sociale samenhang kunnen ontstaan.

Ouders van schoolgaande kinderen vinden hun weg naar het onthaalbureau

Voor ouders van schoolgaande en leerplichtige kinderen heeft inburgering een dubbel doel: een begeleide opstap naar integratie en bevorderen van de betrokkenheid als ouder bij het schoolgebeuren. Kennis van het Nederlands en inzicht in het functioneren van onze samenleving zijn voor de ouders noodzakelijke voorwaarden voor een goede communicatie met de school en het lerarenteam en voor ouderparticipatie. Inburgeraars die ouder of voogd zijn van een schoolgaand of leerplichtig kind behoren dan ook tot de prioritaire groep inburgeraars.

Samen met onder meer de onthaalbureaus en onderwijs zal ik concrete initiatieven nemen om ouders die daar baat bij hebben te stimuleren om een inburgeringstraject te volgen. Tegelijkertijd zal ik het inburgeringsaanbod – waar nodig – beter afstemmen op de noden en behoeften van deze ouders. Samen met onder meer de integratiesector en het onderwijs zal ik nagaan hoe de participatie van nieuwe Vlamingen aan het schoolgebeuren van hun kinderen gestimuleerd kan worden. Daarbij wordt uitgegaan van de resultaten van het project “School en ouders – ouderbetrokkenheid verhogen via een behoeftegericht aanbod NT2”.

Meer oudkomers volgen een inburgeringstraject

Heel wat oudkomers-inwerkingsklanten hebben vroeger niet de kans gekregen om een inburgeringstraject te volgen. Zij kunnen er alle baat bij hebben om alsnog een inburgeringscursus te volgen. Een vlotte toeleiding van deze oudkomers naar het onthaalbureau veronderstelt een goede samenwerking tussen het onthaalbureau en de VDAB. Op basis van het evaluatieonderzoek inburgering dat eind 2009 wordt opgeleverd, zal ik nagaan hoe de samenwerking tussen het onthaalbureau en de VDAB verder kan verbeteren zodat oudkomers-inwerkingsklanten die baat hebben bij inburgering maximaal bereikt worden. Ik zal ook nagaan waar en met wie het gesprek moet gevoerd worden over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de toeleiding van deze doelgroep in Brussel gerealiseerd kan worden.

Ook de samenwerking tussen het OCMW, het onthaalbureau en de VDAB om oudkomers met een OCMW-inkomen via inburgering te bereiken, zal ik nauwgezet opvolgen. Op basis daarvan zal beslist worden of het wenselijk is die doelgroep de inburgeringsplicht op te leggen. Ook hier zal ik nagaan waar, met wie en hoe er een samenwerking tussen de Brusselse OCMW's en het Brusselse onthaalbureau kan gerealiseerd worden.

Meer contracten via meer gerichte communicatie

Hoewel inburgeraars via verschillende kanalen naar het onthaalbureau worden doorverwezen, zijn er nog steeds categorieën inburgeraars die te weinig bereikt worden. Om dat te verhelpen zal ik in kaart laten brengen welke randvoorwaarden bepaalde groepen van inburgeraars beletten de stap naar het onthaalbureau te zetten. Op basis hiervan zal ik, samen met de onthaalbureaus, specifieke initiatieven nemen om de moeilijk bereikbare groepen beter te bereiken. Gerichte promotie via de geschikte kanalen, sociale netwerken en sleutelfiguren is eveneens een aandachtspunt. Hierbij zal ik het wervingsmateriaal (folder, wervingsbrieven, website) evalueren en aanpassen waar nodig zodat het effectief een wervende impact heeft. Samen met Internationaal Vlaanderen zal ik initiatieven nemen om de buitenlandse diplomatieke posten in België te informeren over inburgering.

Kandidaat-inwijkelingen volgen in het land van herkomst al een basiscursus inburgering

Kandidaat-inwijkelingen moeten de mogelijkheid krijgen om zich al in het land van herkomst voor te bereiden op hun komst naar Vlaanderen. Daarom voorzien we in een vrijwillig en kosteloos aanbod inburgering in het land van herkomst, zonder dat het volgen van dit aanbod de al dan niet afgifte van een verblijfsvergunning kan beïnvloeden. Het volgen van een vrijwillige en kosteloze basiscursus inburgering in het land van herkomst zal de nieuwkomer, eenmaal in Vlaanderen, een voorsprong geven en haar of hem in staat stellen het inburgeringstraject vlotter te laten verlopen. Bovendien wordt de kandidaat-inburgeraar op die manier duidelijk ingelicht over het land waar hij of zij zich zal vestigen en over de mogelijkheden, rechten en plichten die daarmee samengaan.

Deze nieuwe beleidsoptie vereist een aanpassing van het inburgeringsdecreet. Overtuigd van het belang van een eerste inburgering in het land van herkomst, zal ik hiervoor op korte termijn het nodige doen. Tegelijkertijd zal ik laten onderzoeken wie moet betrokken worden bij het uitwerken van de basiscursus enerzijds en bij het in kaart brengen van de mogelijkheden en modaliteiten om deze basiscursus effectief ter beschikking te stellen en te promoten in de landen van herkomst anderzijds.

Daarnaast start ik met een doorgedreven sensibiliserings- en ontmoedigingsbeleid ten aanzien van transnationale huwelijken van de tweede en derde generatiemigranten. Dat kan door de ‘gezaghebbende instanties’ (vertegenwoordigers van de moskeeën, de moslimexecutieve en de lokale overheden) hierbij te betrekken samen met het welzijnswerk, het onderwijs, de onthaalbureaus en de zelforganisaties. Daarnaast geef ik de opdracht om verder wetenschappelijk onderzoek te doen naar de grootte van het fenomeen en naar de sociale kenmerken van en het welbevinden in deze nieuwe gezinnen.

Het civiele effect van inburgering is verhoogd

Als overheid en samenleving verwachten we dat nieuwe Vlamingen het nodige doen om zo vlug mogelijk hun plaats te vinden in onze samenleving. Het volgen van een inburgeringstraject is voor veel nieuwe Vlamingen de eerste stap in dit proces. Daartegenover staat dat nieuwe Vlamingen die inspanningen doen om zich in te burgeren hiervoor ook de nodige waardering moeten krijgen. Om dat te realiseren wens ik meerdere wegen te bewandelen.

Wie momenteel een inburgeringstraject volgt, moet voldoende aan de lessen deelnemen om een attest van inburgering te ontvangen. Deze inspanningsverbintenis blijft behouden. Een inburgeringscertificaat zal uitgereikt worden aan die inburgeraars die slagen voor de evaluatietests van alle onderdelen van het inburgeringsprogramma en minstens een attest Nederlands niveau A2 kunnen voorleggen. Vooraleer inburgeringscertificaten te kunnen uitreiken, moet er eerst een evaluatietest MO ontwikkeld worden. Inburgeraars die slagen voor deze test zullen een deelcertificaat MO ontvangen. Ik zal hiertoe de nodige initiatieven nemen.

Het inburgeringscertificaat moet voldoende civiel effect genereren, niet het minst bij werkgevers. Een dergelijk certificaat met voldoende maatschappelijk effect is bovendien een stimulans voor nieuwe Vlamingen om de nodige inspanningen te doen om zich in te burgeren. Ook vanuit die invalshoek moet sterk in het civiele effect van inburgering geïnvesteerd worden.

Inburgering kan bovendien maar slagen wanneer elke overheid, dienst en burger het inburgeringscertificaat waardeert en valoriseert. Ik zal onderzoeken hoe de ‘Dag van de Inburgeraar’ met bijhorende campagne hiertoe kan bijdragen. Daarnaast zal ik nagaan welke beleidsinitiatieven er nodig zijn om het civiele effect van inburgering te verhogen. Hierbij zal ik in overleg gaan met de sociale partners binnen het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) en met het middenveld. De Vlaamse overheid moet daarbij het voortouw nemen. Zo zal ik binnen mijn bevoegdheden Bestuurszaken en Binnenlands Bestuur laten onderzoeken hoe via het personeelsstatuut voor Vlaamse ambtenaren en de rechtspositieregeling voor lokale besturen, het civiele effect van inburgering verhoogd kan worden.

Inburgering is ingeburgerd

Inburgering is voor de meeste Vlamingen nog steeds een grote onbekende. Met gerichte communicatie-initiatieven, via het betrekken van de verschillende sectoren en het middenveld en met concrete initiatieven die daadwerkelijk een brug slaan tussen de inburgeraars en de brede samenleving, wil ik inburgering in Vlaanderen de komende jaren een concreet gezicht en een duidelijke plaats geven. Ik zal hiertoe een communicatiestrategie en –plan uitwerken.

Om te beginnen moet de Vlaamse overheid zelf duidelijk en sterk communiceren, zo ook een eenvormige communicatie over de sector. Uit het huidige imbroglio van onthaalbureaus, provinciale integratiecentra, regionaal intergratiecentrum, lokale integratiediensten, huizen van diversiteit,... raakt niemand wijs. Ik zal nagaan hoe we dit kunnen vereenvoudigen om meer duidelijkheid te creëren.

Het Integratiedecreet is uitgevoerd

Op 30 april 2009 heeft het Vlaams Parlement het ontwerp van integratiedecreet goedgekeurd. Het integratiedecreet wijzigt het minderhedendecreet van 28 april 1998, dat sterk verouderd is en niet meer strookt met de recente beleidsvisie inzake integratie, waarbij het ‘actief en gedeeld burgerschap van eenieder’ centraal staat. Het samenleven in diversiteit kan slechts slagen wanneer elke Vlaming (‘oud’ of ‘nieuw’) haar of zijn verantwoordelijkheid mee opneemt. Zowel de bestuurlijke overheden, als de ‘oude’ en ‘nieuwe’ Vlamingen moeten over de nodige instrumenten beschikken om een actieve rol in de samenleving te kunnen opnemen.

Het integratiebeleid moet een krachtige impuls geven aan dit actief en gedeeld burgerschap. Daarnaast moet het integratiebeleid gezien worden als een emancipatorisch verhaal waarin de Vlamingen in het algemeen, en de personen die deel uitmaken van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid in het bijzonder, op alle maatschappelijke vlakken voldoende startkansen geboden worden om zichzelf te kunnen ontplooien en actief te kunnen deelnemen aan de samenleving. Met de implementatie van dit decreet wil ik het integratiebeleid afstemmen op deze beleidsvisie.

Op Vlaams niveau moet een sterk horizontaal beleid tot stand komen, waarbij ieder relevant beleidsdomein zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het is de bedoeling om een opvolgbaar en gecoördineerd beleid te realiseren, waarbij de verschillende actoren van het inburgerings- en integratiebeleid beter op elkaar zijn afgestemd. De implementatie van het decreet moet zorgen voor een hogere efficiëntie en effectiviteit van en onderlinge samenwerking tussen de gesubsidieerde voorzieningen.

De stem van de doelgroepen wordt gehoord

Participatie en inspraak van de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid waren en blijven belangrijke aandachtspunten voor het beleid. Daarom zal ik de werking van het Minderhedenforum als participatieorganisatie versterken.

Het Minderhedenforum zal, in uitvoering van het integratiedecreet, nauw betrokken worden bij de werking van de commissie Integratie die het integratiebeleid van de Vlaamse overheid zal voorbereiden en coördineren. Ik vind het belangrijk dat het allochtone middenveld actief kan meedenken over en meewerken aan het vorm geven van het integratiebeleid.

Het integratiedecreet verduidelijkt de taakafbakening tussen de rol van de integratiecentra en integratiediensten en die van de participatieorganisatie, de federaties en de zelforganisaties. Dit zal in de uitvoeringsbesluiten bij het integratiedecreet nog verder verfijnd worden.

Erfgoedbeleid is een hefboom voor integratie

Erfgoed is een thema dat een breed publiek aanspreekt. De voorbije jaren is Erfgoed Vlaanderen erin geslaagd een steeds groter publiek kennis te laten maken met ons erfgoed. Via ons erfgoedbeleid moeten we nieuwe Vlamingen op een actieve manier betrekken. Ik zal, naar analogie van succesvolle projecten in het buitenland, laten onderzoeken hoe het erfgoedbeleid een hefboom kan zijn voor integratie. Daarbij gaat het niet enkel om het bekend maken van erfgoedprojecten bij een diverser publiek. Er moet ook aandacht zijn voor onderzoek naar projecten over migratie naar onze contreien en hoe dat het Vlaanderen en de Vlaamse bevolking van vandaag vormgegeven heeft.

Het debat over de rol van de Islam in de Vlaamse samenleving wordt niet uit de weg gegaan.

Samen-leven met meerdere culturen wordt soms verengd tot samen-leven met moslims. We kunnen er niet omheen dat de Islam een prominente rol speelt in het inburgerings- en integratieverhaal en dat knelpunten en conflicten van samen-leven met meerdere culturen vaak geïllustreerd worden door botsende standpunten van de ‘Westerse’ wereld met (bepaalde stromingen in) de Islam. De discussie over de rol van de Islam in de Westerse/Vlaamse samenleving is al jaren brandend actueel. Ik wil dit debat niet uit de weg gaan, meer nog, ik wil het debat verder voeden.

Zo zal ik de vertegenwoordigers van de erkende moskeeën in Vlaanderen en de Moslimexecutieve uitnodigen om - binnen een geldend kader van normen en waarden - een actieve rol op te nemen in het meebouwen aan de Vlaamse samenleving. Dit betekent echter geenszins dat het debat over Inburgering en Integratie verengd wordt tot een louter islam-debat.

3.2. Uitdaging 2: De doelmatigheid van het aanbod is verder verbeterd.**De Huizen van het Nederlands zijn een spil in het realiseren van een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod Nederlands tweede taal**

De opdrachten van de Huizen van het Nederlands zijn bepaald in het decreet van 7 mei 2004. Ik zal nagaan in hoeverre deze opdrachten verder uitgebouwd, verfijnd en afgebakend kunnen worden. Dat zal gebeuren samen met het uitwerken van het nieuwe financieringssysteem (cf. infra).

De Huizen van het Nederlands moeten bijdragen aan het optimaliseren van het aanbod Nederlands tweede taal. In nauwe samenwerking met de consortia volwassenenonderwijs hebben ze de opdracht om mee te werken aan de uitbouw van een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod. Hiertoe hebben ze een samenwerkingsprotocol afgesloten. Om de Huizen van het Nederlands hierbij te ondersteunen, zal ik een instrument laten ontwikkelen dat de leervragen en profielen van (kandidaat-)cursisten Nederlands tweede taal in kaart kan brengen.

Op basis van de resultaten van dit instrument kunnen de Huizen van het Nederlands samen met de consortia volwassenenonderwijs vraag en aanbod op elkaar afstemmen en zo maximaal een behoeftedekkend en doelgericht aanbod realiseren, met aandacht voor intensievere trajecten en specifieke doelgroepen. In overleg met de Minister van Onderwijs wordt nagegaan hoe ook tijdens de zomermaanden een behoeftedekkend aanbod Nederlands versterkt kan worden.

Met alle betrokken partners, zijnde de onthaalbureaus, de VDAB, de aanbodverstrekkers en de Huizen van het Nederlands, zal onderzocht worden hoe de uitval van cursisten Nederlands tweede taal verminderd kan worden.

De covaartest maakt deel uit van het instrumentarium in het kader van de intake, testing en doorverwijzing van anderstalige nieuwkomers die Nederlands willen leren naar het meest gepaste aanbod Nederlands tweede taal. Uit de praktijk is echter gebleken dat de covaartest nogal absoluut wordt gebruikt in termen van oriëntering naar een aanbodverstrekker Nederlands tweede taal. Nochtans is de covaartest maar een mogelijk instrument om de doorverwijzing op te baseren. De resultaten zijn indicatief en niet absoluut. In opvolging van de derde rondetafelconferentie Nederlands tweede taal en in overleg met Onderwijs zal de covaartest geëvalueerd en – indien nodig – bijgestuurd worden.

Een actief taalpromotiebeleid ondersteunt het integratieproces

Inzake taalpromotie gebeurt er al heel wat in Vlaanderen. Het creëren van een positief klimaat ten aanzien van het Nederlands moet een blijvend aandachtspunt zijn voor iedereen. Vandaag richt het taalpromotiebeleid zich nog te vaak tot enkel de anderstaligen die niet verplicht zijn een opleiding Nederlands tweede taal te volgen. Het is echter belangrijk dat ook cursisten die een verplicht traject volgen en ook Nederlandssprekenden doelmatig benaderd en betrokken worden in het kader van taalpromotie. Het gaat immers niet enkel om Nederlands leren, maar ook om Nederlands actief gebruiken om te kunnen participeren in de samenleving.

Daarom dient er blijvend ingezet te worden op (taal)promotie en sensibilisering, onder meer door het opzetten van een brede, maatschappelijke publiciteits- en sensibiliseringscampagne over het belang van het Nederlands als voorwaarde voor participatie. De Huizen van het Nederlands zijn de meest aangewezen partners om structureel taalpromotie in hun werking uit te bouwen. Ze zullen hiervoor een bijkomende opdracht en middelen krijgen. Voor de taalpromotie kunnen de Huizen van het Nederlands zelf promotieacties initiëren, promotieacties van andere instellingen coördineren en/of ondersteunen en expertise opbouwen. Voor Vlaams-Brabant zal de taalpromotie van het Huis van het Nederlands ontwikkeld worden in nauwe samenwerking met de vzw De Rand, de provincie Vlaams-Brabant en andere partners uit het Randoverleg.

Tot slot komt er een sensibiliseringscampagne om ook de ‘oude’ Vlamingen te stimuleren tot het gebruik van de standaardtaal.

Taalbeleid als impuls

Taalbeleid vormt de brug tussen een beter en meer gevarieerd aanbod NT2 en concrete knelpunten waar reguliere voorzieningen, lokale besturen of bedrijven mee geconfronteerd worden. Taalbeleid is een vorm van eenmalige expertise-inbreng om oplossingen te formuleren voor concrete doelgroepen die met een standaard taalaanbod of taalpromotiebeleid niet bereikt worden of om acties op te zetten die er op gericht zijn hardnekkige knelpunten aan te pakken.

Taalbeleid kan ook, bijvoorbeeld in de Vlaamse Rand, een hefboom vormen om anderstaligen de hand te reiken om werk te maken van een goede integratie. De expertise om aan taalbeleid te doen, is nu al verankerd in vele Huizen van het Nederlands. Ik zal onderzoeken hoe die expertise op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier kan worden ingebracht waar de nood aanwezig is.

Het inburgeringsaanbod is een aanbod op maat

De doelgroep van het inburgeringsbeleid is heel heterogeen. Elke inburgeraar start het leven in zijn nieuwe thuisland met eigen verwachtingen, kennis en competenties. Het is belangrijk dat hij kennis opdoet en competenties ontwikkelt die hij nog niet heeft en die van nut zijn tijdens zijn verdere levensloopbaan. Een analfabeet heeft een andere snelheid van leren dan een hogeschoolde, ouders van schoolgaande kinderen hebben andere leernoden dan alleenstaande vluchtelingen, bedienaars van erediensten hebben een andere rol ten aanzien van een gemeenschap dan een arbeidsmigrant, etc..

Omdat de doelgroep van inburgering heterogeen is, moet het aanbod flexibel kunnen zijn. Hoewel onthaalbureaus al werk maken van een aanbod op maat, wil ik verder onderzoeken hoe inburgering nog meer kan worden afgestemd op specifieke doelgroepen. Inburgering mag de instroom in werk of onderwijs niet in de weg staan, maar moet een ondersteuning en stimulans zijn. Ik zal daartoe, in nauw overleg met alle betrokken instanties, de nodige initiatieven nemen. In nauw overleg met de Vlaamse ministers bevoegd voor Werk en Onderwijs, zal ik een specifiek traject uitzetten voor analfabete inburgeraars met een professioneel perspectief. In het kader van het kwaliteitsbeleid van de onthaalbureaus zal er nagegaan worden hoe inburgeraars met een functiebeperking of handicap gemakkelijk in een inburgeringstraject kunnen instappen.

Iedereen die baat heeft bij een cursus maatschappelijke oriëntatie, zou deze ook moeten kunnen volgen. Zo wil ik onderzoeken in hoeverre de cursus maatschappelijke oriëntatie ingeschakeld kan worden in andere trajecten voor mensen die nu geen doelgroep zijn van Inburgering. Immers, er zijn meer nieuwe Vlamingen dan alleen de inburgeraars die baat kunnen hebben bij een degelijke introductie over onze samenleving en onze normen en waarden. Dat wil ook zeggen dat wie die competenties al heeft, geen MO meer hoeft te volgen. Daarom wordt in 2010 een instaptoets MO in gebruik genomen waarmee de nodige competenties aan het begin van het inburgeringstraject getoetst kunnen worden.

Het volgen van de cursus maatschappelijke oriëntatie biedt inburgeraars de kans sociale contacten te leggen. Het is echter niet voor elke inburgeraar evident om een cursus met een vast lessenrooster te volgen. Daarom zal ik de mogelijkheid tot zelfstudie MO onderzoeken. Zelfstudie mag echter in geen geval leiden tot al dan niet gedwongen sociaal isolement.

Garanderen van een aanbod op maat houdt in dat er voorzien wordt in een kwaliteitsvolle inhoudelijke en pedagogische inspectie van de onthaalbureaus. Die opdracht is uitbesteed aan

de Onderwijsinspectie. Naast de inhoudelijke inspectie van MO en trajectbegeleiding en het opmaken van inspectierapporten kan de inspectie ingeschakeld worden voor specifieke evaluatieopdrachten. Sinds januari 2009 is de samenwerking tussen Inburgering en de Onderwijsinspectie operationeel. Ik zal het nodige doen om de samenwerking met de Onderwijsinspectie te continueren en te formaliseren.

Onthaalbureaus, Huizen van het Nederlands en de VDAB werken samen aan de inburgering van nieuwe Vlamingen. Toch werken deze drie partners soms nog te versnipperd en naast elkaar om dat gezamenlijke doel te bereiken. Een aanbod op maat van de inburgeraar veronderstelt immers eenvormigheid in aanpak en eenduidigheid in communicatie. IPI, het interdepartementaal projectteam inburgering, heeft hierbij een stimulerende en ondersteunende functie. Ook op het terrein is de één-loket-functie in de meeste gevallen gerealiseerd. Tijdens deze regeerperiode zal ik de nodige initiatieven nemen om het samenwerkingsverband – zowel op Vlaams als op lokaal niveau - verder te versterken.

Stimuleren van maatschappelijke participatie krijgt voldoende aandacht

Deelname aan de samenleving is het uiteindelijke doel van inburgering. Het sociaal perspectief moet daarom nog meer de rode draad doorheen het inburgeringstraject zijn. Het is een belangrijk aandachtspunt binnen de geïntegreerde trajectbenadering. Algemeen wordt erkend dat het kunnen ontwikkelen van netwerken één van de belangrijkste doelen is voor het maatschappelijk functioneren van elke inburgeraar.

Werken aan de maatschappelijke participatie van inburgeraars zal er ook toe leiden dat de inburgeraar en de modale Vlaming, ook de Brusselaar de kans krijgen om elkaar beter te leren kennen en inzien dat inburgering een positief verhaal is, niet alleen voor de inburgeraar maar ook voor de samenleving.

Het is aangewezen dat de onthaalbureaus structureel de opdracht en de ruimte krijgen om, onder meer via het programma loopbaanoriëntatie, gericht werk maken van de maatschappelijke participatie. Daarvoor zal het inburgeringsdecreet worden aangepast. Ik zal nagaan hoe goede praktijkvoorbeelden – zoals het Nederlandse systeem van inburgeringscoaches - vertaald kunnen worden naar de Vlaamse context.

Er is een volwaardig inburgeringsbeleid voor minderjarige nieuwkomers

Onthaalbureaus kunnen momenteel enkel minderjarige anderstalige nieuwkomers tussen vijf en achttien jaar toeleiden naar onderwijs. 61% van de minderjarige nieuwkomers zijn echter minder dan vijf jaar. Daarvan zijn er 29% tussen tweeënhalf en vijf jaar. Het is daarom aangewezen dat het onthaalbureau – in samenspraak met lokale besturen en onderwijspartners - ook kleuters kan toeleiden naar onderwijs. Het kleuteronderwijs vormt immers een voorbereiding op een goede start in het lager onderwijs en verkleint de kans op schoolachterstand. Ik zal het inburgeringsdecreet op dat punt aanpassen zodat kinderen tussen tweeënhalf en vijf jaar ook doelgroep worden van inburgering.

Inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers verloopt vooral via onderwijs. Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor het informeren over en toeleiden naar vrijetijdsactiviteiten. Minderjarige nieuwkomers vragen een specifieke aanpak. Er moet rekening gehouden worden met de beperkte kennis van de Nederlandse taal. Veelal zal men inspanningen moeten doen om de informatie tot bij de minderjarige te krijgen en kan er niet louter vraaggericht gewerkt worden. Er is m.a.w. nood aan een goed uitgebouwd aanbod maatschappelijke participatie voor deze kinderen en jongeren. In overleg met de

onthaalbureaus en de betrokken sectoren zal ik nagaan welke instantie de toeleiding naar het socioculturele aanbod het best op zich kan nemen. Indien nodig wordt hiervoor het inburgeringsdecreet aangepast.

Er komt een nieuw besluit dat de taakstelling van de onthaalbureaus t.a.v. minderjarige anderstalige nieuwkomers duidelijk en eenduidig bepaalt. Dat besluit zal voorbereid worden in overleg met de onthaalbureaus en met de betrokken sectoren.

Er is een vlotte overgang van het primaire naar het secundaire inburgeringstraject

Inburgering is meer dan een categoriaal beleid. Inburgeraars komen ook in contact met reguliere voorzieningen en andere burgers. En vice versa. Het primaire inburgeringstraject moet met andere woorden uit zijn cocon breken en de brug slaan naar andere sectoren en de brede samenleving. Dat kan onder meer door binnen het primaire traject het onderdeel maatschappelijke participatie stevig uit te bouwen en door het civiele effect van het inburgeringsattest en -certificaat te verhogen.

Het kan ook door kwaliteitsvolle secundaire trajecten uit te bouwen. Het primaire inburgeringstraject is immers het minimum minimorum dat we als overheid en samenleving van nieuwe Vlamingen vragen. Toch hebben die er baat bij hun competenties verder te ontwikkelen. Voor inburgeraars met een professioneel perspectief staat de doorstroom naar werk of ondernemerschap centraal, voor inburgeraars met een educatief perspectief gaat het om de doorstroom naar onderwijs. En voor alle inburgeraars is (verder) investeren in hun sociaal traject zonder meer een meerwaarde.

We moeten inspanningen doen om zoveel mogelijk inburgeraars te motiveren om in een secundair traject te stappen en de betrokken sectoren moeten hun aanbod voldoende toegankelijk maken voor deze nieuwe Vlamingen. Vanuit haar expertise kan de integratiesector ondersteuning bieden. Concreet denk ik alvast aan het volgende:

- samen met onderwijs alle inburgeraars motiveren om verder Nederlands als tweede taal (NT2) te volgen en hen een gepast aanbod aanbieden, bv. geïntegreerde taaltrajecten, taalstages, etc.
- samen met onderwijs inburgeraars met een educatief perspectief motiveren voor een educatief traject en hen hierbij ondersteunen. De projectervaringen van de onthaalbureaus en de Consortia Volwassenenonderwijs ter zake kunnen hiervoor input leveren. In het primaire traject komt er een volwaardig aanbod LO-educatief;
- samen met de VDAB, Syntra-Vlaanderen en de sociale partners inburgeraars met professioneel perspectief motiveren om een inwerkingstraject of traject richting zelfstandig ondernemerschap te volgen en een gepast aanbod uitwerken;
- samen met welzijn, cultuur en sport inburgeraars motiveren tot actieve deelname aan het verenigingsleven en tot vrijwilligerswerk. In het primaire traject komt er een volwaardig aanbod LO-sociaal.

De integratiecentra stimuleren voorzieningen en overheden om te interculturaliseren

De provinciale en lokale integratiecentra hebben een ondersteunende en stimulerende opdracht ten aanzien van het beleid in de verschillende maatschappelijke beleidsdomeinen en op de verschillende beleidsniveaus. In het verleden hebben de integratiecentra vaak een pioniersrol vervuld in het ontwikkelen van methodieken die de toegankelijkheid van maatschappelijke voorzieningen moesten verhogen. Zo ontwikkelden zij o.m. het concept van onthaalbureaus en speelden zij een sterke stimulerende rol bij de interculturalisering van het onderwijs.

Geleidelijk is het integratiebeleid in de meeste beleidsdomeinen beter uitgewerkt en is de rol van de integratiecentra minder duidelijk geworden. Toch bestaan er nog altijd lacunes. Het feit dat nieuwe Vlamingen nog steeds slechter scoren op tal van beleidsdomeinen, geeft aan dat er nog werk aan de winkel is van het verhogen van de toegankelijkheid van de reguliere voorzieningen en de evenredige participatie aan tal van maatschappelijke sectoren.

Integratiecentra kunnen een stimulerende rol spelen ten aanzien van reguliere voorzieningen door methodieken te ontwikkelen, experimenten op te zetten, vorming te geven, enz. Het ondersteunen van reguliere voorzieningen bij het toegankelijk maken van hun aanbod voor inburgeraars tijdens het secundair inburgeringstraject is uitdrukkelijk in het integratiedecreet ingeschreven. Het is mijn bedoeling om in overleg met alle beleidsdomeinen en in overleg met de lokale besturen, de concrete taken van de integratiecentra duidelijker af te bakenen; op elkaar af te stemmen en hiervoor duidelijke richtlijnen op te nemen in de uitvoeringsbesluiten.

Het Vlaams Expertisecentrum voor Migratie en Integratie (VLEMI) zal op basis van de bevraging van de noden binnen de verschillende beleidsdomeinen, op basis van de analyses bij de lokale besturen en bij de provinciale en lokale integratiecentra een strategisch planningskader ontwikkelen waarin de taken van de verschillende integratiecentra duidelijk omschreven en op elkaar worden afgestemd.

Via de implementatie van het integratiedecreet zal er verder gewerkt worden aan de verhoging van de efficiëntie en effectiviteit in de integratiesector door de werking met convenanten te optimaliseren en de samenwerking met andere instrumenten van het inburgerings- en integratiebeleid te optimaliseren. De duur van de convenanten wordt afgestemd op de planningscycli van de lokale besturen door die te doen aansluiten bij de lokale beleidscyclus. De mogelijkheden om het lokale integratiebeleid in te passen in een breder beleidsveld zullen worden uitgebreid.

De sector van het sociaal tolken en vertalen is verder uitgebouwd

De diensten voor sociaal tolken en vertalen dragen er toe bij dat maatschappelijke voorzieningen beter toegankelijk worden voor personen die onvoldoende Nederlands spreken. Momenteel worden deze diensten op projectmatige basis gesubsidieerd. Door ze als specifieke deelsector op te nemen in het integratiedecreet is er een wettelijk kader gecreëerd voor het erkennen en subsidiëren van deze nieuwe deelsector.

In overleg met zowel de sector van het sociaal tolken en vertalen als de overheden en maatschappelijke voorzieningen die een beroep doen op sociaal tolken en vertalers zal ik nagaan wat de meest haalbare manier is om het kader, zoals vastgelegd in het Integratiedecreet, in concrete regelgeving te vertalen.

Naar een behoeftedekkend aanbod van kwaliteitsvolle woonwagenterreinen

In haar regeerakkoord gaat de Vlaamse Regering het engagement aan erop toe te zien dat de lokale besturen hun afspraken nakomen om voldoende en duurzame doortrekkersterreinen en vaste staanplaatsen te realiseren voor woonwagengewoners. Binnen het lokale integratiebeleid blijkt een beleid voor woonwagengewoners echter één van de meest moeilijke zaken om te realiseren. Er is (te) weinig animo bij gemeenten tot het aanleggen van woonwagenterreinen of het voeren van een inclusief woonwagenbeleid. Als minister van inburgering wil ik in overleg gaan met de gemeenten en de integratiesector om blinde vlekken en hinderpalen te onderzoeken en aan te pakken. Het huidige standplaatsenbeleid, met zijn focus op een

stimulerend beleid voor gemeentelijke initiatiefnemers moet worden uitgebreid. Ik wil diverse sporen onderzoeken (onder meer naar private terreinen) en wettelijke mogelijkheden uitputten zodanig dat het universele recht op wonen ook voor deze doelgroep bewaarheid wordt. Ikzelf zal daartoe in overleg treden met mijn collega's bevoegd voor Ruimtelijke Ordening en Wonen.

In het streven naar de realisatie van een behoeftedekkend aanbod blijft de Vlaamse Woonwagencommissie het uitgelezen platform. Zij krijgt in eerste instantie de opdracht te zoeken naar hefboomen om meer standplaatsen – zowel op openbare als private terreinen – te realiseren. Een eerste mogelijkheid is het opstellen van duidelijke richtlijnen voor privéterreinen. De Vlaamse Woonwagencommissie zal daartoe het overleg aangaan met het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed. In tweede instantie zal er een groeiscenario per provincie worden opgemaakt en zal er worden nagegaan in hoeverre provinciebesturen een coördinerende rol kunnen opnemen.

Tegelijk verwacht ik van de woonwagengewoners dat ze inspanningen leveren om hun kinderen onderwijs te laten volgen.

Mensen zonder wettig verblijf worden georiënteerd naar een zinvol toekomstperspectief

Mensen zonder wettig verblijf zijn een constante en continue realiteit in onze samenleving. De samenleving heeft er baat bij dat deze mensen zo snel mogelijk een uitweg vinden uit de illegaliteit. De laatste jaren wordt het oriënteringsluik, en met name de vrijwillige terugkeer, sterker benadrukt. Terugkeer wordt ook meer en meer gezien als één van de instrumenten om migratie te beheren. De ontwikkeling van een aanbod tot vrijwillige terugkeer situeert zich op federaal niveau. Vlaanderen heeft de verantwoordelijkheid om de oriëntering naar dit aanbod mee te verzorgen.

Als minister van inburgering wil ik extra werk maken van een betere toeleiding van mensen zonder wettig verblijf naar de programma's voor vrijwillige terugkeer. Tijdens de vorige regeerperiode werd hierover een protocol gesloten tussen de toenmalige Vlaamse ministers bevoegd voor inburgering en voor welzijn en voor gezondheid. Dit protocol bepaalde onder meer dat beide ministers samen een instrumentarium zouden ontwikkelen om voor mensen zonder wettig verblijf, zowel volwassenen als jongeren, die wegens hun noodsituatie opvang of bijstand vragen, de afdwingbare rechten te waarborgen, met name het recht op dringende medische zorgen en het recht op onderwijs voor minderjarigen, gekoppeld aan een begeleiding bij de voorbereiding van de terugkeer naar hetzij het land van herkomst, hetzij een derde land. Het Algemeen Welzijnswerk en het Vlaams Minderhedencentrum kregen de opdracht een regeling uit te werken. In overleg met mijn collega bevoegd voor welzijn en gezondheid zal ik – op basis van een gedocumenteerde stand van zaken – een nieuw protocol sluiten.

Om het samenleven in onze steden en gemeenten leefbaar te houden en om te voorkomen dat mensen zonder wettig verblijf in menonwaardige omstandigheden moeten leven is het van belang dat de basisrechten, vooral met betrekking tot gezondheidszorg en onderwijs, gewaarborgd worden. Als coördinerend minister voor het Vlaamse integratiebeleid zal ik daarvoor afspraken maken met de betrokken sectoren. Concrete doelstellingen en acties zullen hun beslag krijgen in het geïntegreerd actieplan dat door commissie Integratie zal worden uitgewerkt.

3.3. Uitdaging 3: De efficiëntie en effectiviteit van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid is verhoogd.

Middelen en doelen zijn beter op elkaar afgestemd

Het uitvoeringsbesluit inburgering van 15 december 2006 regelt de subsidiëring van de onthaalbureaus. Dat subsidiemechanisme had zijn verdiensten bij de start van inburgering. De financiële verslagen van de onthaalbureaus gaven echter aan dat een evaluatie van de uitgangspunten van de subsidiëring aangewezen was. Een studieopdracht hierover werd eind 2008 afgerond.

In 2009 werd het financieringssysteem van de Huizen van het Nederlands eveneens geëvalueerd. Aanleiding was de systematische toename van het subsidiebedrag waarbij in onvoldoende mate rekening werd gehouden met de werkelijke kostenstructuur van de Huizen van het Nederlands in relatie tot hun opdrachten.

Op basis van deze evaluaties zal ik een nieuw en transparant financieringssysteem voor zowel de onthaalbureaus als de Huizen van het Nederlands uitwerken. Het moet enerzijds gebaseerd zijn op een model dat outputgericht, kwaliteitsbevorderend, kostendekkend is en dat rekening houdt met schaal- en omgevingsfactoren, en moet anderzijds de onthaalbureaus en de Huizen van het Nederlands in staat stellen en stimuleren om hun kerntaken ten volle te realiseren. Ik zal nagaan in welke mate de financiering maximaal kan worden afgestemd op de regiogebonden noden, zoals de specifieke grootstedelijke context van Antwerpen en Brussel.

In uitvoering van het integratiedecreet zal ik een nieuw evaluatiesysteem uitwerken voor de integratiesector. Dat systeem moet het mogelijk maken om de subsidies desgewenst aan te passen aan de behaalde resultaten.

De financieringsmodellen moeten erop gericht zijn zichtbare resultaten te garanderen en de samenwerking tussen de verschillende instrumenten van het inburgerings- en integratiebeleid te stimuleren zodat enerzijds dubbel werk vermeden wordt en anderzijds de verschillende werkingen op elkaar kunnen worden afgestemd om de effecten ervan te maximaliseren.

Het integratiedecreet voorziet in de mogelijkheid organisaties te subsidiëren die zich richten tot de trekkende beroepsbevolking. Momenteel wordt, op basis van het minderhedendecreet van 1998, één werking voor binnenschippers gesubsidieerd. Deze werking wijkt af van deze van de integratiesector. Ik zal verder onderzoeken welke rol deze organisatie kan hebben binnen het integratiedecreet of in overleg met mijn collega's in de Vlaamse Regering deze werking onderbrengen bij een ander beleidsdomein.

Doelmatige projectsubsidies

Gezien het stimuleren van samenleven in diversiteit een van de expliciete doelstellingen is van het integratiebeleid, werd tijdens de vorige regeerperiode een subsidiekader gecreëerd onder de naam "Managers van diversiteit". Het heeft de bedoeling organisaties, bedrijven en burgers in heel Vlaanderen op een experimentele basis te stimuleren om te werken aan die samenleving in diversiteit, niet vertrekkende vanuit vaste structuren, algemene theorieën en denkkaders, maar vanuit een nood en een vaste wil om zaken te veranderen. Het is mijn bedoeling om de doelmatigheid ervan te verhogen. Via dit fonds zijn de voorbije jaren reeds heel wat waardevolle projecten opgezet die een positieve beweging in beeldvorming en diversiteitsdenken op gang hebben gebracht.

Toch dringt zich, na vier werkjaren, enige bijsturing op. De ingediende projecten moesten steeds passen in een aantal beleidsprioriteiten die tot dusver jaarlijks nagenoeg gelijk zijn gebleven. In de toekomst zullen er, rekening houdende met de Vlaamse beleidsprioriteiten, jaarlijks bijzondere accenten worden gelegd. Hierdoor kan het indienen van bepaalde projecten gestimuleerd worden.

De relevantie van de gehanteerde selectiecriteria zal worden nagegaan en er zal worden onderzocht welke rol het VLEMI hierin kan opnemen. Bovendien zal de volgende projectoproep rekening houden met de resultaten van het onderzoek dat de Koning Boudewijnstichting in 2009 heeft uitgevoerd op basis van vorige projectoproepen.

Ik zal nagaan of de verschillende subsidiestromen (experimentele projectsubsidies/Managers van Diversiteit) naast elkaar moeten blijven bestaan of in één projectoproep geïntegreerd kunnen worden. Het is mijn bedoeling om, voorafgaandelijk aan het vastleggen van de criteria in de jaarlijkse projectoproepen, het VLEMI, de participatieorganisatie en de commissie Integratie te consulteren over de gewenste prioriteiten.

Ik wil erop toezien dat de opgebouwde expertise van de lopende en de toekomstige experimentele projecten niet verloren gaat en dat de resultaten waar mogelijk geïntegreerd worden in het algemene beleid. Het VLEMI kan hierin een belangrijke rol spelen.

Naar aanleiding van de geplande hervormingen van het Federaal Impulsfonds voor Migranten en vanuit mijn streven naar een maximale efficiëntie, zal ik op federaal niveau de regionalisering van het Fonds in al zijn aspecten bepleiten. Meer autonomie voor Vlaanderen in dit dossier zal immers leiden naar een verhoogde coherentie (zowel de aansturing als de uitvoering gebeurt op één beleidsniveau – een betere afstemming op het Vlaamse integratiebeleid), een grotere transparantie (het vereenvoudigen van het huidige kader door eenduidige prioriteiten, een vaste oproepdatum,...) en een betere communicatie (de ontwikkeling van een gestroomlijnd communicatiemodel zowel naar de projectindieners als naar de verschillende intermediaire niveaus).

De planlast is verminderd

Inburgering scoort hoog voor administratieve (plan)lasten voor inburgeraars, onthaalbureaus en andere instanties. Ik zal nagaan of en hoe deze lasten ingeperkt kunnen worden.

Bij het opstellen van het integratiedecreet werd het verminderen van de planlast als een van de doelstellingen vooropgesteld. Bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten zal dit verder geconcretiseerd worden.

Het VLEMI versterkt de integratie- en inburgeringssector

De verticale functionele aansturing van de integratiecentra en – diensten wordt versterkt door de coördinerende rol die het VLEMI krijgt en door het gebruik van een driejaarlijks strategisch planningskader voor de integratiecentra als sturend instrument. De regierol van de lokale besturen wordt versterkt. Het is immers voornamelijk op lokaal niveau dat een integratiebeleid in de praktijk zal gevoerd worden. De gemeentelijke overheid (en haar eventuele integratiedienst) is bij uitstek de instantie die hier coördinerend kan optreden.

Het nieuwe decreet treedt slechts in werking nadat de Vlaamse Regering hiervoor de uitvoeringsbesluiten heeft goedgekeurd. Het is mijn betrachting om hier zo snel mogelijk werk van te maken, in overleg met de voornaamste belanghebbenden.

Het Vlaams Minderhedencentrum – dat zal worden omgevormd tot VLEMI bij uitvoering van het nieuwe Integratiedecreet - neemt al een rol op in de afstemming tussen de verschillende onthaalbureaus. Dat wordt ondersteund door experimentele subsidies. Om de onthaalbureaus structureel te kunnen ondersteunen en de afstemming met de integratiesector te maximaliseren, zal ik nagaan hoe het VLEMI ook een structurele rol kan opnemen als expertisecentrum inburgering.

Het handhavingsbeleid verhoogt de efficiëntie van het inburgeringsbeleid

Inburgering is een verhaal van kansen. We moeten zoveel mogelijk mensen stimuleren een inburgeringstraject te volgen. Maar inburgering is niet vrijblijvend. Een effectief en efficiënt handhavingsbeleid moet de inburgeringsplicht waar nodig afdwingen en moet inburgeraars er toe aanzetten om genomen engagementen effectief na te komen. Het administratief geldboetebesluit dat onlangs in werking getreden is, is daartoe een geschikt instrument.

Ik zal de uitvoering van de nieuwe sanctieprocedure van nabij opvolgen. Ik zal ook nagaan in welke mate het nieuwe sanctiesysteem effectief resulteert in efficiëntieverhoging van het inburgeringsbeleid. Op basis van deze evaluatie zal ik het sanctiesysteem waar nodig bijsturen.

Lokale besturen voeren een integratiebeleid

Het integratiebeleid richt zich tot de hele Vlaamse bevolking met als doel een Vlaanderen te realiseren waarin alle burgers kunnen samenleven in diversiteit binnen een gemeenschappelijk kader van normen en waarden. Dat beleid krijgt het meest concreet gestalte op het lokale niveau, waar oude en nieuwe Vlamingen samenleven. Reeds in het minderhedendecreet van 1998 werd uitdrukkelijk gekozen voor de lokale besturen als cruciale actor van het integratiebeleid. Met het integratiedecreet wordt deze rol nog sterker in de verf gezet.

Momenteel zijn in Vlaanderen 30 lokale integratiediensten erkend. Met zeven lokale besturen wordt een erkenning voorbereid. Ook de komende jaren zal een uitbreiding van het aantal gemeenten met een integratiebeleid noodzakelijk zijn. Dat komt niet alleen tegemoet aan een vraag en nood van lokale besturen, maar moet ook bijdragen aan het creëren van een groter draagvlak voor het ‘samenleven in diversiteit’, een van de speerpunten van het Vlaamse integratiebeleid. Bij de aanvragen zal prioriteit gegeven worden aan de gemeenten uit de provincie Vlaams-Brabant waar, door de massale uitstroom uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, meer en meer gemeenten geconfronteerd worden met een toenemend aantal nieuwe Vlamingen.

De gemeenten met een lokaal integratiebeleid hebben nood aan vorming en overleg. Vanuit de integratiecentra wordt regelmatig overleg georganiseerd tussen de coördinatoren van integratiediensten. Daarnaast wil ik regio-overschrijdend overleg stimuleren, bijvoorbeeld tussen gemeenten met een soortgelijke populatie en problematiek.

Er is ook nood aan gerichte ondersteuning en vorming voor bepaalde (strategische) doelstellingen in de convenanten. Zeker de doelstellingen rond beeldvorming, sensibilisering en maatschappelijk draagvlak blijken voor vele gemeenten moeilijker in te vullen. Het VLEMI neemt – in overleg en samenwerking met de VVSG - initiatieven om goede praktijkvoorbeelden te verzamelen en suggesties voor wetenschappelijk onderzoek te formuleren. Nieuwe inzichten en methodieken kunnen vervolgens via studiedagen aan de lokale besturen worden doorgegeven.

3.4. Uitdaging 4: Systematische opvolging en evaluatie zijn een feit

Er is een gecoördineerd Vlaams beleid

De achterstand van nieuwe Vlamingen situeert zich op de diverse beleidsdomeinen: onderwijs, tewerkstelling, huisvesting, sport, cultuur, welzijn ... Het integratiebeleid kan enkel slagen indien in alle relevante beleidsdomeinen bij het Integratiebeleid betrokken worden en concrete resultaten vooropstellen. Als coördinerend minister van Inburgering zie ik het als mijn taak om hiertoe initiatief te nemen. De commissie Integratie zal hiervoor een van de belangrijkste beleidsinstrumenten zijn, zoals bepaald in het integratiedecreet. De commissie zal, in overleg met de relevante beleidsdomeinen, een geïntegreerd actieplan opstellen. De afstemming tussen dat plan en het masterplan gelijke kansen van de Vlaamse Regering alsook met het Vlaams plan armoedebestrijding zal bewaakt worden.

Wat inburgering betreft, zal de werking van het bestaande overlegplatform IPI gecontinueerd, geïntensifieerd en waar nodig uitgebreid worden. Bovendien zal de werking – waar nodig – afgestemd worden op de werkzaamheden van de commissie Integratie.

Coördinatie en samenwerking moet niet alleen gerealiseerd worden op het niveau van de Vlaamse overheid maar ook op het niveau van de gesubsidieerde voorzieningen voor het integratiebeleid. Het VLEMI zal zowel het integratiebeleid als het inburgeringsbeleid coördineren en zorgen voor de link tussen beide. Het zal ook banden leggen met andere organisaties zoals de Huizen van het Nederlands, de VVSG en VDAB. Het VLEMI zal de taak krijgen om knelpunten te signaleren en beleidsaanbevelingen te formuleren aan heel de Vlaamse overheid inzake migratie en integratie.

De Staten-Generaal voor Inburgering en Integratie, die voor het eerst in 2010 zal worden samengeroepen, moet input leveren voor het uittekenen van een langetermijnvisie en – strategie voor het integratie- en inburgeringsbeleid in Vlaanderen.

Er is een gecoördineerd Vlaams inburgeringsbeleid in onze hoofdstad

Het is aangewezen dat alle inburgeraars die zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vestigen, gelijke kansen krijgen op volwaardig burgerschap. Dat veronderstelt een samenhangend Vlaams inburgeringsbeleid in onze hoofdstad dat complementair is met de al bestaande kaders en hierop, samen met alle betrokken politieke actoren en andere betrokken instellingen en organisaties, verder bouwt. Dit beleid moet inburgeraars correcte en bruikbare informatie geven en hen, vanuit de functionaliteit van het Nederlands, stimuleren om Nederlands te leren. In samenwerking met het Brusselse onthaalbureau (BON), de VGC en de minister bevoegd voor Brussel, zal ik de nodige samenwerkingsverbanden opzetten om bij te dragen aan een gecoördineerd Vlaams inburgeringsbeleid in onze hoofdstad.

Er is oog voor de nationale, Europese en internationale context

Gegeven de complexe bevoegdheidsverdeling tussen de federale en de Vlaamse overheid is er nood aan overleg. Dit dient echter steeds te gebeuren met respect voor de bevoegdheidsafbakening. Zo is en blijft het integratiebeleid een exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschappen.

Er moet een link komen tussen migratie en integratie. Dat sluit aan bij een beslissing van de Europese Raad om integratie en migratie beter te coördineren. Die beslissing wordt door Vlaanderen ondersteund. Het versterken van het wetgevingskader betreffende de voorwaarden voor toelating en verblijf van onderdanen van derde landen, met inbegrip van hun rechten én

plichten, is hier een aandachtspunt. Concreet denk ik onder meer aan een samenwerking met het Europees Migratie Netwerk, een platform naar analogie van het NCPI.

Wat Europa betreft, wil ik de actieve deelname aan het EU-netwerk van de Nationale Contactpunten voor Integratie (NCPI) bestendigen. Via dit netwerk wordt het Vlaamse beleid verrijkt met kennis van goede praktijken en goed beleid in andere landen, en wordt het Vlaamse beleid beter bekendgemaakt in Europa, onder meer via de ‘European Website on Integration’, gelanceerd door de Europese Commissie.

Een ander kanaal dat ik actief wil benutten, is het netwerk van vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in het buitenland. In samenwerking met deze dienst van Internationaal Vlaanderen zal ik bekijken op welke wijze de vertegenwoordigers ingeschakeld kunnen worden voor het verrijken en promoten van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid.

Daarnaast wil ik de samenwerking in Europese context met Nederland, Denemarken, Duitsland en Catalonië intensifiëren. Gelet op de gelijklopende visies en congruente integratieprogramma's zal het partnerschap worden uitgebreid zodat ervaringen kunnen worden uitgewisseld en gemeenschappelijk kan worden opgetreden in Europa. De samenwerking met Quebec zal ik eveneens verderzetten.

De middelen van het Europees Integratiefonds zullen verder benut worden om het Vlaamse inburgeringsbeleid te versterken.

De Kruispuntbank Inburgering is de centrale databank voor de opvolging van inburgeraars en cursisten NT2

Voor de registratie en de opvolging van hun ‘klanten’ én de communicatie tussen de aanbodverstrekkers en alle betrokken partners gebruiken de onthaalbureaus en de Huizen van het Nederlands een centraal cliëntvolgsysteem : de Kruispuntbank Inburgering (KBI).

In 2009 onderging de KBI een grondige doorlichting. Naast de validatie van de bestaande situatie is een haalbaarheidsvoorstel over de gewenste situatie uitgewerkt. De doorlichting omschrijft de bestaande situatie van de KBI als kritisch.

Op basis van de aanbevelingen van deze doorlichting bouwt Inburgering samen met Onderwijs de KBI verder uit tot een centrale databank waar verschillende belanghebbende instellingen (onthaalbureaus, Huizen van het Nederlands, VDAB, ...) en aanbodverstrekkers (Centra voor Basiseducatie, Centra voor Volwassenenonderwijs, Universitaire Talencentra) gegevens over inburgeraars en cursisten Nederlands tweede taal kunnen uitwisselen.

Alle partners moeten de nodige investeringen doen om de overgang naar een stabiele en toekomstgerichte KBI te garanderen. Cruciaal daarbij is de klantvriendelijkheid van een cliëntvolgsysteem voor de onthaalbureaus en de Huizen van het Nederlands en de vlotte gegevensuitwisseling tussen de huidige en toekomstige actoren (aanbodverstrekkers NT2, VDAB, OCMW, Syntra, VMSW, ...). De nieuwe KBI moet eveneens adequate beleidsrelevante informatie verschaffen. De toegang van de verschillende instanties tot de centrale databank zal duidelijk moeten afgebakend worden en gekoppeld aan de respectievelijke opdrachten.

Er is een permanente onderzoekslijn inburgering en integratie

Een inclusief en gecoördineerd beleid dat effectief en efficiënt wil zijn, moet van bij de planning en ontwikkeling voldoende in de realiteit gefundeerd zijn. Dat veronderstelt een doorgedreven systematische opvolging, monitoring en evaluatie van het beleid.

De decretale opdracht om het inburgeringsbeleid periodiek te evalueren zal onverkort worden uitgevoerd en ik zal nagaan hoe er rond het thema inburgering een meer permanente onderzoekslijn uitgebouwd kan worden, gelinkt aan de KBI als beleidsinstrument. Dat zal het mogelijk maken het inburgeringsbeleid gericht wetenschappelijk te onderbouwen en systematisch op te volgen.

Hierbij zal de nodige afstemming gebeuren met de ‘integratiekaart’, een instrument dat in opdracht van de Vlaamse overheid door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid ontwikkeld wordt. Deze integratiekaart moet het mogelijk maken om de relatieve positie en de mate van integratie van nieuwe Vlamingen in de samenleving in kaart te brengen, op te volgen en te verklaren. In haar huidige ontwikkeling omvat de integratiekaart drie onderzoekslijnen die parallel en geïntegreerd uitgevoerd worden:

- ✓ de opbouw van een longitudinaal monitorsysteem, in eerste instantie op basis van bestaande secundaire bronnen (de integratiemonitor);
- ✓ de survey ‘integratie en participatie van etnisch-culturele minderheden’ die een aantal leemtes invult en een basis biedt voor verklaringen;
- ✓ kwalitatief thematisch onderzoek dat bovenvermelde onderzoekslijnen ondersteunt.

Het is de bedoeling om de integratiekaart als beleidsinstrument verder uit te bouwen en hiervoor in de nodige middelen te voorzien. De beheersovereenkomst met het Steunpunt Gelijkekansenbeleid loopt af in 2011. Tegen dan zal duidelijk zijn welke onderdelen van de integratiekaart onder welke voorwaarden door de Vlaamse overheid opgenomen kunnen worden en voor welke onderdelen er in verder wetenschappelijke ondersteuning voorzien zal moeten worden.

Gelijktijdig met de ontwikkeling van een Vlaamse integratiekaart wordt er geïnvesteerd in het ontwikkelen van een lokale integratiemonitor, dat is een systematische set van beleidsindicatoren die het lokale integratiegebeuren in kaart brengt. Dat lokale besturen bij het strategische proces van beleidsplanning en -ontwikkeling rond het integratievraagstuk ondersteund worden door het aanleveren van betrouwbare, valide informatie is immers dringend nodig. Ook bij de bespreking van de convenanten 2009-2011 met de lokale besturen die beschikken over een erkende integratiedienst kwam de noodzaak tot goede en meetbare indicatoren naar boven.

De beschikbaarheid van een dergelijk instrumentarium maakt het mogelijk dat lokale overheden bij de opmaak van hun beleidsplanning een actuele beleidscontext hebben, gericht op de participatie van de doelgroepen van het integratiedecreet op de verschillende beleidsdomeinen. Dergelijke informatie is essentieel om de uitvoering van het lokale integratiebeleid te kunnen sturen en prioriteiten te bepalen.

Voor de ontwikkeling van een set van lokale integratie-indicatoren is in de loop van 2008 en 2009 een onderzoeksopdracht uitgevoerd. Bij de afbakening van de indicatoren werd de doelgroepdefinitie van het integratiedecreet gehanteerd: *‘personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit beschikken of van wie minstens een van de ouders niet de Belgische nationaliteit beschikt.’* Het eindresultaat is een 80-tal indicatoren van lokale beleidsdomeinen zoals werkgelegenheid, onderwijs en vorming,

cultuur, jeugd en sport, het algemeen beleid, huisvesting, welzijn en het samenleven in diversiteit. De voorlopig ontwikkelde integratie-indicatoren hebben betrekking op de drie beleidslijnen van het integratiedecreet. Op basis van de aangeleverde indicatorenset kan nu een ondersteunend datasysteem worden ontwikkeld voor de steden en gemeenten die een inclusief integratiebeleid voeren of wensen te voeren.

Er wordt een eenduidige definitie van de doelgroep gehanteerd

Een Monitoring van de maatschappelijke positie en de mate van integratie van nieuwe Vlamingen in Vlaanderen en lokaal veronderstelt een eenduidige doelgroepafbakening over alle beleidsdomeinen heen. Momenteel wordt in de diverse beleidsdomeinen een andere doelgroepafbakening gehanteerd, waardoor gegevens vanuit de beleidsdomeinen niet zonder meer met elkaar kunnen worden vergeleken. Het is mijn ambitie dat de doelgroepdefinitie uit het integratiedecreet in de relevante beleidsdomeinen eenduidig zou worden gehanteerd. In samenspraak met de minister bevoegd voor Gelijke Kansen en voortbouwend op de werkzaamheden hierrond tijdens de vorige regeerperiode, zal ik hiertoe de nodige initiatieven nemen.

Geert BOURGEOIS
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Beleid,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Bijlagen

Bijlage 1: Regelgevingsagenda

Aanpassing van het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid

Uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de richtlijnen voor de inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers in het kader van het Vlaamse inburgeringsbeleid

Uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van de onthaalbureaus

Aanpassing van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de Huizen van het Nederlands,

Uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van de Huizen van het Nederlands

Uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering – inwerkingtreding van het decreet van 30 april 2009 tot wijziging van het decreet van 28 april 1998 inzake het beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden

Bijlage 2: Dwarsverbanden tussen Inburgering en andere Vlaamse beleidsdomeinenBestuurszaken

- Er wordt binnen het personeelsstatuut van de Vlaamse overheid bekeken hoe daarin een civiel effect voor inburgering verkregen kan worden.

Binnenlands Bestuur

- Er wordt bekeken hoe een aanpassing van de rechtspositieregeling voor lokale besturen het civiele effect voor inburgering kan versterken.
- Samen met binnenlands bestuur wordt een sterkere ondersteuning van de lokale besturen met een integratiedienst nagestreefd.

Erfgoed

- Er wordt onderzocht hoe het erfgoedbeleid een hefboom kan zijn voor integratie.

Cultuur

- Samen met Cultuur worden inburgeraars en nieuwe Vlamingen gemotiveerd tot actieve deelname aan het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk.

Sport

- Samen met Sport wordt onderzocht hoe sport een hefboom kan zijn tot integratie.

Economie

- Samen met Syntra Vlaanderen worden inburgeraars met een professioneel perspectief gemotiveerd om een traject richting zelfstandig ondernemerschap te volgen.

Gelijke kansen

- We stemmen het masterplan gelijke kansen van de Vlaamse Regering af op het geïntegreerd actieplan integratiebeleid.
- Er worden afspraken gemaakt in verband met de afstemming van de gelijkebehandelingsbureaus op het lokale integratiebeleid.

Internationaal Vlaanderen

- In samenwerking de Vlaamse vertegenwoordigers in het buitenland wordt bekeken op welke wijze de vertegenwoordigers van de Vlaamse regering in het buitenland kunnen ingeschakeld worden bij het verrijken en promoten van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid.
- Samen met Internationaal Vlaanderen worden buitenlandse diplomatieke posten in België geïnformeerd over inburgering.

Onderwijs

- De samenwerking met de Huizen van het Nederlands wordt verdiept.
- Er komt een volwaardig aanbod loopbaanoriëntatie voor inburgeraars met een educatief perspectief.
- Er wordt een volwaardig secundair traject uitgebouwd voor inburgeraars met een educatief perspectief.
- De rol van onthaalbureaus in kader van inburgering van minderjarige nieuwkomers wordt uitgeklaard.
- De verdere uitbouw van de Kruispuntbank Inburgering gebeurt in samenwerking met Onderwijs.

- Samen met Onderwijs wordt bekeken hoe ouders van schoolgaande kinderen het best naar de onthaalbureaus doorverwezen kunnen worden.
- Samen met onderwijs worden inburgeraars gemotiveerd om verder NT2 te volgen en wordt voorzien in een gepast vervolgaanbod.
- De samenwerking met de Onderwijsinspectie voor inspectie van MO en trajectbegeleiding wordt gecontinueerd.

Ruimtelijke ordening en wonen

- In overleg met Wonen en Ruimtelijke ordening wordt gezocht naar wegen om het recht op wonen voor de woonwagenbevolking te garanderen. Hierbij wordt getracht meer private terreinen te creëren.

Welzijn

- Samen met Welzijn worden inburgeraars gemotiveerd tot actieve deelname aan het vrijwilligerswerk.
- Vrijwillige terugkeer

Werk

- De samenwerking met VDAB wordt verdiept.
- Samen met de VDAB worden inburgeraars met een professioneel perspectief gemotiveerd om een inwerkingstraject of een traject richting zelfstandig ondernemerschap te volgen.

Alle relevante beleidsdomeinen

- In het kader van de op te richten commissie Integratie wordt een strategisch en operationeel doelstellingenkader uitgewerkt en vervolgens een geïntegreerd actieplan opgesteld.
- Selectie projecten in het kader van de projectoproep 'Managers van Diversiteit' en het 'Federaal Impulsfonds'.
- Verder uitwerken van de Vlaamse integratiekaart en de lokale integratiemonitor.

Federale regering

- Er wordt gestreefd naar een regionalisering van het Impulsfonds voor het migrantenbeleid.
- Stimuleren dat er regelmatig interministeriële conferenties samenkomen om afspraken te maken die de doelgroepen en het samenleven in diversiteit aanbelangen, en dat met betrekking tot diverse beleidsdomeinen.
- Er wordt aangedrongen op duidelijke richtlijnen met betrekking tot immigratie en regularisering.

Bijlage 3: Samenvatting geplande beleidsmaatregelen

- Staten-Generaal inburgering en integratie in 2010.

Uitdaging 1

- Meer mensen leren en spreken Nederlands.
- Ouders van schoolgaande kinderen worden beter naar het onthaalbureau toegeleid.
- Het inburgeringsbeleid wordt afgestemd op de doelgroep 'ouders van schoolgaande kinderen'
- De participatie van nieuwe Vlamingen aan het schoolgebeuren van hun kinderen wordt gestimuleerd.
- De afspraken met VDAB over de doorverwijzing van oudkomers-inwerkingsklanten die baat hebben bij inburgering, worden geoptimaliseerd. Voor Brussel wordt nagegaan waar en met wie hierover het gesprek kan worden gevoerd.
- De samenwerking tussen het OCMW, het onthaalbureau en de VDAB inzake oudkomers met een OCMW-inkomen wordt nauwgezet opgevolgd. Voor Brussel wordt nagegaan hoe de samenwerking tussen de Brusselse OCMW's en het Brusselse onthaalbureau gerealiseerd kan worden.
- Er komt een basiscursus inburgering in het herkomstland voor kandidaat-inwijkelingen.
- Er komt een evaluatietest MO en een deelcertificaat MO.
- Het inburgeringscertificaat voor het primair traject wordt ingevoerd.
- Nieuwe Vlamingen worden gestimuleerd om verder Nederlands te leren en minstens richtgraad A2 te behalen. Dat wordt gevaloriseerd via het inburgeringscertificaat.
- Er wordt werk gemaakt van de valorisering van het inburgeringscertificaat.
- Er worden inspanningen gedaan om minder bereikbare inburgeraars te bereiken, onder meer via promotie op maat van de doelgroepen en om inburgering beter bekend te maken bij de Vlamingen.
- Het integratiedecreet wordt uitgevoerd.
- De werking van het Minderhedenforum wordt versterkt.
- Er komen initiatieven om nieuwe Vlamingen op een actieve manier bij het erfgoedbeleid te betrekken.
- Het debat over de rol van de islam in de Vlaamse samenleving wordt niet uit de weg gegaan.

Uitdaging 2

- De kernopdrachten van de Huizen van het Nederlands worden scherpgesteld.
- Om de Huizen van het Nederlands te ondersteunen wordt er een instrument ontwikkeld dat de leervragen en profielen van (kandidaat-)cursisten Nt2 in kaart kan brengen.
- De covaartest wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd.
- Er komt een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod Nederlands tweede taal.
- De Huizen van het Nederlands nemen de taak van 'taalpromotie' op zich.
- Er wordt nagegaan hoe taalbeleid een impuls kan vormen om specifieke knelpunten aan te pakken en moeilijke doelgroepen te bereiken.
- Er wordt nagegaan hoe inburgering nog beter kan worden afgestemd op specifieke doelgroepen die op dit ogenblik geen toegang hebben tot inburgering, maar wel baat zouden hebben bij het volgen van één of meerdere onderdelen van het traject.
- Er komt een specifiek traject voor analfabete inburgeraars met een professioneel perspectief.

- Het aanbod van onthaalbureaus wordt toegankelijker voor inburgeraars met een functiebeperking of handicap.
- De instaptoets MO en het attest van ECC worden ingevoerd.
- De mogelijkheid tot zelfstudie MO wordt onderzocht.
- De samenwerking met de Onderwijsinspectie voor de inhoudelijke inspectie van MO en trajectbegeleiding wordt gecontinueerd en uitgebreid.
- Het samenwerkingsverband tussen onthaalbureaus, Huizen van het Nederlands en VDAB wordt verder verdiept.
- Het primaire inburgeringstraject wordt uitgebreid met een onderdeel maatschappelijke participatie.
- Er wordt onderzocht hoe het Nederlandse systeem van inburgeringscoaches best kan worden vertaald naar de Vlaamse context.
- De doelgroep van minderjarige anderstalige nieuwkomers wordt uitgebreid met kinderen van tweeënhalve tot vijf jaar.
- Er komt, in overleg met betrokken sectoren, een aanbod maatschappelijke participatie voor minderjarige nieuwkomers.
- De taakstelling van onthaalbureaus ten aanzien van minderjarige nieuwkomers wordt geactualiseerd en verduidelijkt.
- Samen met de betrokken sectoren worden er stappen gezet om zoveel mogelijk inburgeraars te motiveren om in een secundair inburgeringstraject in te stappen. Er komt een volwaardig aanbod LO-educatief en LO-sociaal.
- Er wordt een strategisch doelstellingenkader voor de integratiesector opgesteld dat nauw aansluit bij het geïntegreerde actieplan voor het Vlaamse integratiebeleid.
- De taken van de integratiecentra worden duidelijk omschreven en op elkaar afgestemd. Interculturaliseren van maatschappelijke voorzieningen is hierbij een belangrijk aandachtspunt.
- De regierol van de gemeenten wordt bepaald.
- Het werken met convenanten wordt geoptimaliseerd met als doel de planlast te verminderen en de evaluatie te vergemakkelijken.
- De sector van het sociaal tolken en vertalen wordt verder uitgebreid.
- Er komt een behoeftedekkend aanbod van kwaliteitsvolle woonwagenterreinen, via overleg en onderzoek en het opstellen van duidelijke richtlijnen voor private terreinen.
- Er wordt werk gemaakt van een betere toeleiding van mensen zonder wettig verblijf naar de programma's voor vrijwillige terugkeer.

Uitdaging 3

- Er komt een efficiënt en transparant financieringssysteem voor zowel de onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands en de Integratiesector.
- De projectoproep 'Gezocht: managers van diversiteit' wordt sterker ingebed in het Vlaamse integratiebeleid, d.m.v. jaarlijkse accenten. De criteria worden bijgestuurd op basis van het evaluatieonderzoek van de Koning Boudewijnstichting.
- Er wordt onderzocht of het aangewezen is de projectoproep 'Managers van Diversiteit' en de 'Experimentele projectsubsidies' te integreren in één subsidiekanaal.
- De regionalisering van het Federaal Impulsfonds voor het Migrantenbeleid wordt bepleit. Het impulskarakter van het Impulsfonds wordt versterkt.
- De last voor inburgeraars en onthaalbureaus wordt verminderd.
- Bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten bij het integratiedecreet is verminderen van de planlast een bijzonder aandachtspunt.
- Het VLEMI functioneert als ondersteunings- en expertisecentrum voor Integratie en Inburgering.

- Het administratief geldboetebesluit (AGB-besluit) wordt verder uitgevoerd, opgevolgd en bijgestuurd waar nodig.
- Er worden bijkomende integratiediensten erkend.
- Gemeenten met een lokale integratiedienst worden beter ondersteund, onder meer d.m.v. regio-overschrijdend overleg, het inzetten van wetenschappelijk onderzoek, het bieden van vorming en de organisatie van studiedagen.
- Er wordt onderzocht of initiatieven naar trekkende beroepsbevolking binnen het integratiebeleid een plaats hebben of beter ingebed worden in een ander beleidsdomein

Uitdaging 4

- De commissie Integratiebeleid wordt opgericht.
- De strategische en operationele doelstellingen voor het integratiebeleid worden bepaald.
- Er wordt een geïntegreerd actieplan voor het integratiebeleid opgesteld.
- Er wordt een strategisch plan voor het Vlaamse woonwagenbeleid opgesteld.
- De werking van het IPI, het inderdepartementaal overlegplatform voor inburgering, wordt verdergezet en waar nodig afgestemd op de werkzaamheden van de commissie Integratie.
- De nodige samenwerkingsverbanden worden opgezet om bij te dragen aan een gecoördineerd Brussels inburgeringsbeleid
- Er komt meer aandacht voor de nationale en supranationale context.
- De Kruispuntbank Inburgering wordt een centrale databank voor de opvolging van cursisten Nederlands tweede taal. Hiervoor wordt in de nodige investeringen voorzien
- Er is permanente en systematische gegevensverzameling en monitoring van het Vlaamse integratiebeleid, d.m.v. de integratiekaart.
- Er wordt een lokale integratiemonitor ontwikkeld.
- Er worden inspanningen geleverd voor een duidelijk en uniforme doelgroepafbakening.